

1 juli 2011

KOSTENDEKKENDE
GRIFFIERECHTEN

AR-lid Louise van der Veen

‘MASSIEF VERZET OP KOMST’

- » Hoe kan de advocaat zijn salaris ‘fiscaal optimaliseren’?
- » Wat vertelde Herman Bolhaar *niet*? » Rechtspraak zoekt allochtonen

Sdu UITGEVERS

specialist in gezondheidsschade

MEDISCH ADVIES nodig in juridische zaken?

Lechnerconsult is expert op het gebied van gezondheidsschade. Met een vlijmscherp en helder medisch advies staan de specialisten van Lechnerconsult u bij in de vertaalslag van letsel naar personenschade. Van de operatietafel naar de rechtbank.

Lechnerconsult maakt schade inzichtelijk. Bij letselschade, maar ook in arbeidsongeschiktheidsvraagstukken.

Bel voor een vrijblijvende kennismaking met 010 47 62 870 en vraag naar dhr. C. Hoogenkamp.

Lechnerconsult
Schiekade 458
3032 AX Rotterdam

T 010 47 62 870
F 010 47 72 075
E info@lechnerconsult.nl
W www.lechnerconsult.nl

DROST & VAN DE VIJVER
ADVOCATEN VASTGOED- EN ONDERNEMINGSRECHT

Landelijk werkend advocatenkantoor heeft plaats voor een ervaren **partner-advocaat** die zijn/haar bakens wil verzetten.

Kijk voor meer informatie op www.drostenvandevijver.nl

Rechtsstaat

9 Rechtspraak zoekt allochtonen

‘Rechter worden? Ik zou die autoriteit niet willen uitstralen.’

Actualiteiten

14 Kostendekkende griffierechten

Wat is er zo erg aan die kostendekkende griffierechten? En wat kan er nog worden gedaan? Er komen acties aan!

Belastingen

18 Fiscaal optimaal

De advocaat-dga betaalt zichzelf het liefst een laag salaris. Hoe is dat met de Belastingdienst te regelen?

Actualiteiten

2	‘Evenwichtiger bezuinigingen’	3	Deken Loorbach over het waarom van de nieuwe CCV-controle
2	Verhoging competentiegrenzen per vandaag	4	Rawagedeh: ‘Wachten we nog vijf jaar, dan is iedereen dood’
2	‘Afluisteren mag natuurlijk niet’	5	Column Matthijs Kaaks
2	Commentaar	6	Docters van Leeuwen maakt kwartier
5	EU-Richtlijn voor recht op advocaat bij verhoor	7	Proces Wilders over de advocaat
3	NFI moet inzicht geven in eigen DNA-fouten	10	Lik op stuk: wat vertelde OM-topman Herman Bolhaar niet?

12	Chinees advocaat tijdens huisarrest mishandeld

Innovatie

20	Jeroen Plink in New York over online juridisch uitgeven

Strafrecht

22	Kroniek strafprocesrecht 2010-2011 deel II

Rechter schrijft terug

17	Rechter verlangt naar rechtspraak op niveau

Kantoorartikelen

36	Het Nieuwe Werken
37	Het brein van de advocaat

Werken in het binnenland

31	Xian Kong in de voetsporen van haar overgrootvader

Transfers

33	Wie, wat, waar?

Geschillencommissie

35	Doorschuiven
35	Met de erfgenaam

Tuchtrecht

39	Onduidelijkheid over verhinderdata
39	Helpen verhuizen
40	Optreden tegen voormalige cliënt

Correctie De inhoudsopgave van het vorige nummer vermeldde dat abusievelijk tuchtrechtelijke uitspraken en uitspraken van de Geschillencommissie Advocatuur waren opgenomen. Deze uitspraken zijn achterin dit nummer te vinden.

Colofon

91e jaargang
Verschijnt elke drie weken.

Het *Advocatenblad* is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Sdu Uitgevers. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve Van de deken, Berichten van de Orde en Tuchtrecht

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. J.T.C. Leliveld
mr. M.R. Maathuis
mr. R. Malewicz
mr. C.C. Oberman
mr. M.A.R.C. Padberg
mr. L.H. Rammeloo
mr. drs. Th.C. van Schagen

Eindredactie

Linus Hesselink

Redactionele bijdragen

Mailen naar:
l.hesselink@sdu.nl.
Informatie: Linus Hesselink,
070-335 35 74, 070-378 98 36
Het schrijven van redactionele bijdragen, max. 2000 woorden, levert per 500 woorden 1 opleidingspunt op.

Sdu Uitgevers

Gert Jan Schinkel (uitgever)
Sandra Kroon (directeur BU Legal & Tax)

Beeldredactie

Charlotte Helmer

Journalistieke redactie

Linus Hesselink, Hedy Jak,
Mark Maathuis en
Sabine Droogleeveer Fortuyn

Medewerkers

Lex van Almelo, Anna Italianer, Michel Knapen,
Juriaan Mensch, Tatiana Scheltema en Trudeke Sillevest Smitt

Vormgeving

Dimdim, Den Haag

Correctie

Sandra Braakmann
Carlijn Urlings

Citeerwijze

Adv.bl. 2011-2, p.

Druk

Senefelder Misset,
Doetinchem

Digitaal archief

www.advocatenorde.nl,
met Balienetcertificaat

Advertenties

www.bereikdejurist.nl
Daniël Stoltz,
accountmanager
d.stoltz@sdu.nl,
Tel. 070-378 05 62
Inzendtermijn:
afl. 10: 8 juli 2011
afl. 11: 29 juli 2011

Abonnementen

Adreswijzigingen van advocaten:
adres@advocatenorde.nl

Niet-leden betalen

€ 222,60 per jaarabonnement (incl. btw en verzendkosten) en voor de jaarband (€ 40). Studenten 50 procent korting, losse nummers: € 31,80 (incl. btw). Adreswijzigingen: Sdu Uitgevers klantenservice, telefoon 070-378 98 80, Postbus 20014, 2500 EA Den Haag, www.sdu.nl/service.

ISSN 0165-1331

Omslagfoto
Marcel Vogel

HO
PRINT

uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap

‘Evenwichtiger bezuinigingen’

Maximering van het aantal toevoegingen per cliënt per jaar, een lagere vergoeding bij een kennelijk niet-ontvankelijke zaak, een eigen bijdrage in bewerkelijke zaken, een beter systeem voor inning en restitutie van toevoegingen. Deze en andere voorstellen deden de Orde en de Raad voor Rechtsbijstand begin juni om de taakstelling van 50 miljoen op de gefinancierde rechtshulp niet zo zeer pijnloos, als wel ‘evenwichti-

ger’ te laten verlopen, en de toegang tot de advocaat te waarborgen. Ook menen ze hiermee het draagvlak voor bezuinigingen binnen de advocatuur te vergroten. De financiële onderbouwing van de voorstellen stoelt deels op ramingen van het ministerie van Veiligheid en Justitie zelf, deels op gegevens van de Orde en de Raad. De brief is een reactie op het besluit om de vergoedingen met ingang van 2012 met vijf procent te verlagen.

De SP is zeer te spreken over de voorstellen van Raad en Orde, en ook coalitiepartner Ard van der Steur (VVD) meent dat staatssecretaris Teeven er serieus naar moet kijken: ‘Onder voorwaarde dat deze bezuinigingsvoorstellen ook 50 miljoen opleveren, want ik heb mij aan het regeerakkoord gecommiteerd. Maar als de markt met alternatieve voorstellen komt, juichen wij dat alleen maar toe.’

‘Afluisteren mag natuurlijk niet’

De Orde heeft het afgelopen jaar ‘betrouwbare klachten’ binnengekregen over het afluisteren van gesprekken tussen advocaten en hun cliënten in huizen van bewaring. ‘We nemen de klachten erg serieus, maar het aantal is op één hand te tellen’, zegt Jan Leliveld, lid van de Algemene Raad. Hij reageert op het bericht, eind juni, van *NRC Handelsblad*, waarin advocaat Richard Korver zei dat er bij de Orde ‘uit het hele land klachten binnenkomen’ over opnameapparatuur op

plekken waar cliënten vertrouwelijk met hun advocaat moeten kunnen spreken. De Algemene Raad praat samen met de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA) over een oplossing met Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en het OM. ‘Afluisteren mag natuurlijk niet,’ zegt Leliveld, ‘maar we willen zelfs niet dat er bij advocaten of cliënten de indruk kan ontstaan dat er afgeluisterd wordt. Ook dat belemmert de communicatie met cliënten.’ Begin juli gaat het overleg verder.

Verhoging competentiegrens per vandaag

Vandaag, 1 juli, verschuift de competentiegrens van de kantonrechter van 5.000 naar 25.000 euro. Informatie over deze operatie, zoals het overgangsrecht, is als het goed is deze week geplaatst op www.rechtspraak.nl. Uiterlijk 30 juni zouden ook de desbetreffende besluiten/amvb’s moeten zijn gepubliceerd in het *Staatsblad*.

Commentaar

Goed proces

Verrassend was dat Wilders toch werd vervolgd. Was het geen tijd dat werd vastgesteld wat opruien was, en haatzaaien,

en wat ordentelijk politiek bedrijven? Verrassend was ook de algehele ontregeling van een goed proces, in onze stabiele rechtsstaat. De (Nederlandse) rechterlijke macht is niet in staat gebleken een dergelijk politiek probleem in te perken. Daarom kunnen zowel de voorstanders

als de tegenstanders van vervolging van deze politicus blij zijn. De tegenstanders hebben hun vrijspraak, de voorstanders het inzicht dat het toch werkelijk niet op deze manier kon. Iedereen kan blij zijn – een goed proces eigenlijk.

(Red.)

NFI moet inzicht geven in eigen DNA-fouten

Het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) moet de foutenoverzichten, de rapporten van de Raad voor Accreditatie en andere stukken over kwaliteitsonderzoeken afgeven aan *De Telegraaf*. Dat heeft de meervoudige kamer van de Rechtbank Rotterdam onlangs besloten. Het gaat om documenten die licht werpen op de kwaliteit van de DNA-onderzoeken sinds januari 1997. *De Telegraaf* heeft hierover veel meer documenten opgevraagd. Maar het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft de verstrekking daarvan geweigerd. De rechtbank vindt dat de minister ten onrechte weigert de foutenoverzichten, de rapporten van de Raad voor Accreditatie en andere stukken over kwaliteitsonderzoeken te verstrekken. *De Telegraaf* heeft die gegevens opgevraagd in een vorm die niet te herleiden is tot personen. De verstrekking van de gegevens belet medewerkers dus niet hun fouten te melden, zoals de minister beweert. Dat openbaarmaking van deze gegevens de concurrentiepositie van het NFI schaadt, gelooft de rechtbank ook niet, omdat het NFI 95 procent van de markt in handen heeft. Het instituut hoeft andere opgevraagde informatie niet te verstrekken, omdat die niet in kant-en-klare vorm voorhanden is.

Van de deken

De CCV: vernieuwd en nu nog beter!

Jan Loorbach

De Centrale Controle Verordeningen (CCV) is een vitaal instrument voor de Orde, zeker ook in het politieke debat over het toezicht op de advocatuur. De Algemene Raad moet onophoudelijk hard werken om de spraakmakende politieke gemeente bij deze les te houden: onafhankelijkheid van de individuele advocaat én van de advocatuur als beroepsgroep is een vitale voorwaarde voor een democratische rechtsstaat. Die onafhankelijkheid vereist dat het toezicht op de advocatuur geen overheidstoezicht wordt, ook niet een klein beetje. En om op dat punt onafhankelijkheid te kunnen blijven opeisen, moeten we laten zien ons eigen toezichtstelsel op orde te hebben.

Onder meer door Docters van Leeuwen is, zeer terecht, het dekenale toezicht nog eens geprezen als hoogst waardevol en effectief. Maar het heeft als beperking dat het reactief is: pas wanneer een deken hoort van een mogelijke verwijtbare gedraging komt hij in actie. Voor een integraal toezichtstelsel is nodig dat naast dat reactieve ook een meer proactief element in ons toezichtsinstrumentarium zit. Ziedaar de oorsprong en de legitimatie van de proactieve centrale controle op de naleving van de verordeningen. Die is nu verder verfijnd en digitaal gemaakt.

Deze controle heeft twee fasen: eerst de eigen opgave met betrekking tot de naleving van verordeningen; vervolgens door een stevige steekproef de controle

op de juistheid van die opgave. Dat lijkt behoorlijk frikkerig – en is het eigenlijk ook wel – maar er zijn tenminste twee goede redenen voor. De eerste is dat wij ons alleen als kwalitatief en normatief onderscheidende beroepsgroep kunnen manifesteren wanneer het integrale toezicht een redelijke garantie voor adequate beroepskwaliteit biedt. De tweede reden is een heel praktische: de controle ‘oogst’ met regelmaat al dan niet onschuldige schendingen van verordeningen. In recent overleg hebben alle negentien dekenen uitgesproken dat hun opdracht tot kwalitatieve en normatieve bewaking van de praktijkuitoefening beter kan worden uitgevoerd nu zij via een sophisticated uitgevoerde CCV veel nuttige informatie aangereikt krijgen.

De eerste digitaal uitgevoerde controle is al best goed gegaan maar kent ook nog kinderziekten. De verwachting is dat het volgend jaar een stuk soepeler en minder belastend voor zowel de ‘bevroegde’ advocaat als het bureau van de Orde zal zijn.

Ik denk dat dit proactieve toezichtstelsel corrigerend, disciplinerend en normerend werkt, en daardoor bijdraagt aan kwaliteit en normatief gehalte van de beroepsuitoefening. Dat geeft ons in de politieke arena een stevig extra argument dat het toezicht op de advocatuur bij de advocatuur zelf in vertrouwde handen is.

Rawagedeh in Den Haag

‘Wachten we nog vijf jaar, dan is iedereen dood’

Vier nabestaanden uit Rawagedeh waren op 20 juni jongstleden bij de Haagse rechtbankzitting over het door Nederlandse militairen aangerichte bloedbad (1947). Is de Nederlandse Staat na 64 jaar nog aansprakelijk?

De nabestaanden worden geïnterviewd

Trudeke Sillevius Smitt

‘Het is een schrijnend voorbeeld van de pijnlijke en gewelddadige wijze waarop Nederland en Indonesië zich indertijd hebben gescheiden.’ Aan het woord is niet de advocaat van de slachtoffers van Rawagedeh, maar landsadvocaat Bert-Jan Houtzagers: de Staat erkent dat het doodschieten van de mannen van de kampong Rawagedeh tijdens de politio-nale acties volslagen onrechtmatig was. En de Staat heeft meermalen diepe spijt betuigd, zo betoogt Houtzagers, over de gebeurtenissen in 1947. Maar: ‘De Staat is van opvatting dat de vorderingen van eisers zijn verjaard en dat hij zich ook op die verjaring kan beroepen,’ aldus de

landsadvocaat. En het is met name dat laatste waar advocaat Liesbeth Zegveld namens de nabestaanden tegen ageert. ‘Eisers weten dat strikt formeel genomen hun vordering verjaard is’, stelt zij. ‘Maar ook verjaring kent normatieve elementen.’

Volgens Zegveld staat de redelijkheid en billijkheid eraan in de weg dat de Staat zich op de verjaring beroept. Zij verwijst daarbij naar de asbestzaken, waarin de Hoge Raad voor ‘verborgen schade’ een uitzondering heeft aanvaard. Maar die uitzondering is hier niet van toepassing: de schade was direct bekend, en ‘dat een eventueel gebrek aan rechtskennis en/of juridische bijstand er niet toe kan leiden dat een toepasselijke verjaringstermijn

pas op een later moment gaat lopen is door de Hoge Raad al uitgemaakt’, aldus Houtzagers. Zegveld betoogt echter dat de slachtoffers hun vordering niet konden opeisen omdat zij door Nederland waren buitengesloten van het recht en ook in het postkoloniale Indonesië tot voor kort volledig geïsoleerd waren. Het opzij zetten van de verjaring dient volgens Zegveld bovendien het algemeen belang: ‘De tijd heeft óók de wonden van de maatschappij niet geheeld’. Voor een hoos aan vergelijkbare zaken hoeft volgens haar noch de Staat, noch de rechter bang te zijn. ‘Het gaat hier om een vordering van de laatste overlevenden. Wachten we nog vijf jaar, dan is iedereen dood.’ Uitspraak op 14 september.

EU: recht op advocaat bij verhoor

Er komt een Europese richtlijn voor het recht op toegang tot een advocaat. Eurocommissaris Viviane Reding (justitie en burgerrechten) diende daartoe onlangs een concept in bij het Europese Parlement. Volgens dat voorstel hebben verdachten vanaf hun aanhouding recht op toegang tot en vertrouwelijk overleg met een advocaat. De raadsman moet een actieve rol kunnen spelen bij het verhoor en de omstandigheden van de bewaring kunnen controleren. Verdachten krijgen het recht een familielid of werkgever te informeren over hun aanhouding en bezoek te ontvangen van de eigen ambassade. Verdachten die in het kader van het Europees Arrestatie Bevel zijn aangehouden krijgen zowel in het land van aanhouding als in het vorderende land toegang tot een advocaat. Worden deze rechten geschonden, dan mag daarbij verkregen bewijsmateriaal niet worden gebruikt. *Binnenkort in dit blad meer over de concept-richtlijn.*

Jaarcongres Orde

Vrijdag 23 september vindt in het Chassé Theater in Breda het Jaarcongres van de Orde plaats, met als thema: 'Ethische dilemma's, grenzeloos.' Het programma is nog in ontwikkeling, maar cabaretière Sara Kroos zal er zeker zijn.

Column

IJdelheid is een TBS'er die soms ontsnapt

Matthijs Kaaks

Ik belde Marcel van Oosten op zijn o6 voor een aardig citaat in deze column, enkele dagen na de uitspraak. Het is fijn dat rechters daar tegenwoordig wat gemakkelijker in zijn geworden. Niet allemaal, want Jan Moors wilde niets zeggen toen ik hem vroeg wat hij van het vonnis vond. Marcel daarentegen klonk tamelijk opgewekt en praatte honderduit.

'Ik zit al op de camping en wilde er net wat over twitteren', zei hij. 'Gewoon een geintje ter relativering.'

'Maar wat vind je er nu echt van?' Marcel was even stil en schraapte zijn keel.

'Eigenlijk was het een geniaal theaterstuk. Weliswaar wat zwaar gesubsidieerd, maar toch. We hebben laten zien dat de rechtspraak in Nederland ook entertainment kan zijn, met mooie kijkcijfers.'

'Maar zo voorspelbaar', wierp ik tegen. 'Het OM dat voor spek en bonen mee deed. Vrijspraak geëist, vrijspraak gevraagd, vrijspraak gegeven. Zouteloze soep.'

Marcel grinnikte. Maar daar ging het ook niet om. Het waren de personages die het zo interessant maakten. Door de hoofdrolspelers werd het eigenlijk een soort allegorie.

Vanitas vanitatum omnia vanitas. Allereerst die charismatische blonde Janmaat

en z'n advocaat. Dan de mediagenieke professor Bertus en z'n buikige vriend Tom, de hampelman met een processtuk in z'n kraag. En al die drammende klagers met paardenstaart en hangsnor. De geitenwollensokkenbrigade onder aanvoering van generaal Spong. Een castingbureau kan er een kast mee vullen. En allemaal dansten ze om de camera's. Tommy Wieringa zei het goed: 'IJdelheid is een TBS'er die soms ontsnapt.' Nou, we zagen heel wat ontsnapte TBS'ers langs rennen, overdag in de rechtbank en 's avonds op TV.'

'Het proces ging ondertussen alleen maar over een etentje', meesmuilde ik.

'Diner', corrigeerde Marcel. 'Want er werd wijn geschonken en niet weinig ook.'

'Inderdaad, maar wat is daar mis mee? Dat gaf nu juist de hoofdstedelijke couleur locale aan de zaak. En tot slot: smaakt dit naar meer, of val je nu in een gat?'

Nu dempte Marcel van Oosten zijn stem, hij klonk wat geheimzinnig.

'Er volgt zeker meer. Een zaak tegen politici houdt ons mooi in de spotlights. Ik dacht nu aan iets met dieren. Psychische verwaarlozing van pony's door een staatssecretaris bijvoorbeeld. De animal cops zijn er al mee bezig. Ja, dat mag je best citeren.'

Cursuskalender

VSO-cursussen

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN
VSO/PO

Insolventierecht basis 12 en 13 september	13 VSO/PO-punten Zeist
Contracten maken en beoordelen deel 1 15 en 16 september	18* VSO/PO-punten Den Dolder
Contracten maken en beoordelen deel 2 6 december	*waarvan 6 voor deel 2 Den Dolder
Beslag- en executierecht 19 en 20 september	13 VSO/PO-punten Den Dolder
Vennootschapsrecht: transacties 22 en 23 september	13 VSO/PO-punten Den Dolder
Aansprakelijkheid en schadevergoeding 27 september en 11 oktober	11 VSO/PO-punten Utrecht
Scherp reageren in replek en dupliek 27 september en 11 oktober	11 VSO/PO-punten Utrecht
Financiering en zekerheden 29 en 30 september	13 VSO/PO-punten Zeist
Mededingingsrecht voor de Nederlandse praktijk 29 en 30 september	12 VSO/PO-punten Den Dolder
Professioneel onderhandelen 3 en 4 oktober	13 VSO/PO-punten Ellecom
Insolventierecht voortgezet 6 en 7 oktober	13 VSO/PO-punten Den Dolder
Vennootschapsrecht: corporate governance en geschillenprocedures 6 en 7 oktober	13 VSO/PO-punten Zeist
Burgerlijk procesrecht 13 en 14 oktober	13 VSO/PO-punten Zeist

PAO-cursussen

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN
PO

Het nieuwe EU-migratierecht in Nederland 8 september	6 PO-punten Utrecht
Tweedaagse verdiepings- en actualiteitencursus Aansprakelijkheids- en Verzekeringsrecht 27 september en 4 oktober	12 PO-punten Nijmegen
Tweedaagse verdiepingscursus Zekerheidsrechten 4 en 5 oktober	16 PO-punten Zeist
Balanslezen voor de jurist in de vennootschapsrechtelijke praktijk 4 en 11 oktober	12 PO-punten Amsterdam
Actualiteiten Personen- en familierecht 5 oktober	4 PO-punten Nijmegen
Jaarstukken en alimentatie basis 1 en 8 november	12 VSO/PO-punten Nijmegen
Jaarstukken en alimentatie verdiept 29 november	6 PO-punten Nijmegen

www.cpo.nl

Het CPO is onderdeel van de Radboud Universiteit Nijmegen

Voor cursussen met meer inhoud.

Centrum voor Postacademisch Juridisch Onderwijs

Actualiteiten

Europees Arrestatie Bevel onder vuur

Europarlementariërs van alle partijen trokken onlangs bij de Europese Commissie aan de bel over de uitvoering van het Europees Arrestatie Bevel (EAB). Hoewel ooit bedoeld om zware grensoverschrijdende criminaliteit tegen te gaan, wordt het EAB steeds va-

ker gebruikt bij bagatel delicten. Rechters kunnen het uitleveringsbevel niet toetsen en verdachten zitten soms maandenlang in uitleveringsdetentie. Tussen 2005 en 2010 werden er ruim 11.630 EBA's uitgevoerd. De meeste verzoeken komen uit Polen.

Docters als kwartiermaker toezichtstelsysteem

Arthur Docters van Leeuwen begint als kwartiermaker met de uitwerking van zijn advies over het toezicht op de advocatuur. Niels Hupkes, senior beleidsadviseur bij de Orde, ondersteunt hem hierbij: 'Momenteel zijn we bezig het toezichtstelsysteem op te zetten, waarbij vragen komen kijken als: met welke partijen moeten we rekening houden? En welke normen hanteren we?' Dat justitie de plannen van de Orde over het toezicht niet ver genoeg vindt gaan, doet geen afbreuk aan de voortvarendheid waarmee het toezichtstelsysteem wordt opgezet. 'De Orde neemt het toezicht serieus en we zijn stappen aan het zetten. Maar geef ons de tijd om het uit te werken,' benadrukt Hupkes. Staatssecretaris Fred Teeven is bezig met een nota en verwacht wordt dat deze binnenkort in consultatie gaat.

Aantal rechtszaken gelijk

Het totaal aantal rechtszaken bleef vorig jaar met 1,9 miljoen gelijk aan het aantal in 2009. Dit staat in het jaarverslag van de Rechtspraak. Het aantal strafzaken daalde met 8 procent – 218.000 in 2009 tegen iets meer dan 200.000 vorig jaar.

Proces-Wilders

‘Gevangen in het licht’

De Amsterdamse rechtbank sprak politicus Geert Wilders vorige week donderdag vrij van groepsbelediging, aanzetten tot discriminatie of haat. Verschillende juristen over de uitspraak, het proces en het optreden van advocaat Bram Moszkowicz.

Sabine Droogleevert Fortuyn

Waar liggen de grenzen van de vrijheid van meningsuiting? Hoewel deze vraag zo nu en dan een beetje ondergesneeuwd raakte, was dat de inhoudelijke hoofdvraag in het strafproces tegen PVV-leider Geert Wilders. Een proces dat bijna anderhalf jaar geleden begon.

De rechtbank noemde de uitlatingen van Wilders kwetsend, choquerend, grof, denigrerend en soms zelfs opruiend. Maar, zo oordeelde de rechtbank, ‘de uitlatingen gaan niet over de strafrechtelijke grenzen heen’.

Van een groot aantal uitspraken oordeelde de rechter dat deze zich hadden gericht op de islam, niet op moslims. Van sommige uitlatingen zei de rechtbank dat deze mogelijk kunnen vallen onder ‘aanzetten tot discriminatie’. Een voorbeeld daarvan is: ‘De grenzen gaan nog diezelfde dag dicht voor alle niet-westerse allochtonen’. Volgens de rechtbank zijn deze citaten toelaatbaar vanwege ‘de context van het maatschappelijke debat, waarin Wilders zijn uitlatingen doet’.

Politieke context

Volgens strafrecht advocaat Robert Malewicz heeft de rechtbank niet duidelijk gemaakt wat de gronden zijn voor de beslissing. ‘Wanneer vallen uitlatingen die in de context van het maatschappelijk debat worden gedaan binnen of buiten de vrijheid van meningsuiting en wanneer op de grens? Hier geeft de rechtbank geen handvaten voor. Juridisch is de uitspraak daarom niet heel interessant. Ik denk dat het voor de rechtbank moeilijk te bepalen is wat die politieke context is. Het is daarom, denk ik, vooral een gevoelsmatige beslissing geweest.’

‘Jammer dat de verdediging het accent heeft gelegd op kritiek op de rechterlijke macht’

Strafpleiter Inez Weski: ‘Kennelijk gaat de rechtbank ervan uit dat Wilders altijd politicus blijft. 24/7 als het ware. Je kunt je afvragen hoe ver een politieke identiteit strekt. Volgens de rechtbank kennelijk heel ver. Ver voorbij het Binnenhof. De uitspraak past wel bij deze tijdgeest waarin de politiek vooral via de media regeert.’

Publiciteit

Uniek is de hoeveelheid media-aandacht die deze zaak heeft gekregen. Malewicz: ‘Ik kan me geen proces in Nederland herinneren waarbij alle procesdeelnemers integraal in beeld kwamen.’

Volgens Leny de Groot, hoogleraar rechtspleging aan de Radboud Universiteit in Nijmegen heeft de publiciteit geen positieve invloed gehad op de rechterlijke macht. ‘Je hebt het belang van openbaarheid, bedoeld om in de openheid te treden om de waarheid boven tafel te krijgen. En je hebt het belang van publiciteit, bedoeld om zoveel mogelijk mensen te bereiken, al verdraai je daarvoor de feiten. Het gaat om winnen of verliezen, niet om waarheidsvinding. Een rechter verliest dat sowieso want een rechter is geen partij en kan dus niet winnen.’

Ook Weski benadrukt de impact van de live uitzendingen. ‘Een proces heeft rust nodig voor reflectie. Nu werden de procespartijen als het ware gevangen in het licht. Je kunt je afvragen of bepaalde dingen gezegd waren als er geen camera’s op hadden gestaan. Dat weet je niet. Maar was de uitspraak in het proces anders geweest als het niet was uitgezonden? Dat denk ik ook niet.’

Wrakingen

Kenmerkend voor de zaak is dat de vraag of Wilders’ uitspraken over de islam strafbaar waren, veelal op de achtergrond raakte. De focus verplaatste zich naar het optreden van de rechters. Malewicz: ‘Gedurende het proces is er vooral gesproken over etentjes en het hele wrakingsgebeuren. Dat had niets met de tenlastelegging te maken. Ik durf te wedden dat negen van de tien Nederlanders niet meer weten waar het proces nou eigenlijk over ging.’

De Groot: ‘Ik vind het jammer dat de verdediging het accent heeft gelegd op kritiek op de rechterlijke macht. Ik begrijp niet dat Wilders en zijn raadsman verbolgen waren over het feit dat ze het proces moesten voeren. Als je zelf overtuigd bent dat je binnen het recht gebleven bent, zal je er volop voor gaan om dat aan te tonen.’

Malewicz denkt daar iets anders over. ‘Je kunt je wel afvragen of advocaat Bram Moszkowicz had moeten wraken, maar over zijn verdedigingsstrategie kan ik moeilijk oordelen. Ik weet niet wat hij heeft afgesproken met zijn cliënt. Misschien is theater maken en politiek gewin een afweging geweest. Maar misschien heeft hij ook gedacht dat hij de rechters maximaal onder druk moest zetten om zo vrijspraak af te dwingen.’

Vacature lid Algemene Raad

Op 1 oktober 2011 treedt Louise van der Veen terug als lid van de Algemene Raad. De AR roept advocaten die belangstelling hebben voor het lidmaatschap op zich te melden bij algemeen deken Jan Loorbach. U kunt ook bij de deken aandacht vestigen op naar uw mening geschikte kandidaten.

Profiel

- een vooraanstaand en vakbekwaam advocaat met uitstekende reputatie;
- bestuurlijke kwaliteiten en ervaring, bij voorkeur (ook) in de landelijke of plaatselijke Orde;
- maatschappelijke betrokkenheid en in staat de kernwaarden van de advocatuur goed uit te dragen;
- moet goed in teamverband en met het bureau kunnen samenwerken.

Informatie over de functie

Het gemiddeld tijdsbeslag voor een lid van de AR is 500 uur per jaar. De Orde verstrekt een tegemoetko-

ming in de kosten van gedeerde omzet van circa 55.000 euro per jaar alsmede vergoeding van reis- en verblijfkosten.

De maandelijkse vergaderingen van de AR vinden plaats op het bureau van de Orde in Den Haag. Daarnaast zijn er jaarlijks vaste bijeenkomsten, onder meer de vergaderingen (4-6 maal per jaar) van het College van Afgevaardigden in Utrecht.

Nadere informatie is verkrijgbaar bij Jan Loorbach. Tel.: 010-422 88 74, e-mail: jan.loorbach@nautadutilh.com. Of per post: postbus 30851, 2500 GW Den Haag.

Sollicitaties gaarne binnen vier weken. Deze worden vertrouwelijk behandeld door een commissie uit de Algemene Raad, die de AR adviseert over de aan het College van Afgevaardigden voor te leggen voordracht.

De Nederlandse Orde van Advocaten, gevestigd in Den Haag, is de publiekrechtelijke beroepsorganisatie van alle 16.000 advocaten in Nederland. De wettelijk vastgelegde kernfunctie is de zorg voor de kwaliteit van advocatendiensten. Deze omvat onder andere een omvangrijk opleidingsprogramma voor de advocatuur, het opstellen van verordeningen en andere bindende regels, tuchtspraak, voorlichting en dienstverlening aan de leden. Daarnaast adviseert de Orde de overheid over beleidsvoor-nemens en wetsontwerpen. De Orde wordt bestuurd door de Algemene Raad. Het Bureau in Den Haag telt ongeveer 60 medewerkers.

KORTMAN ADVOCATEN

In verband met gewenste uitbreiding zoeken wij één of meer ondernemende kandidaten voor de positie van

ADVOCaat/PARTNER

Met eigen praktijk en/of zakelijk relevant netwerk.

Ons kantoor voert een algemene praktijk met de nadruk op verschillende specifieke rechtsgebieden, waaronder ondernemingsrecht, arbeidsrecht, personen- en familierecht, bestuursrecht, vreemdelingenrecht, strafrecht en insolventierecht.

De functievereisten:

- Meerdere jaren werkervaring als advocaat in de algemene civiele praktijk danwel in één of meerdere van bovengenoemde rechtsgebieden
- Interesse en bereidheid om toe te treden tot de hoofd c.q. een gefaciliteerde submaatschap
- Persoonstypering: professioneel, accuraat, zelfstandig, ondernemend, klantgericht, doelgericht, proactief, netwerker, collegiaal, weet iets substantieels toe te voegen aan de organisatie.

Geboden wordt:

Toetreding (aanrekkelijk gefaciliteerd) tot een kleinschalig advocatenkantoor, in mooi Haags pand, met rijke traditie, goede sfeer en mooie gevarieerde cliënten- en rechtspraktijk.

Voor Uw reactie of nadere informatie kunt U contact opnemen met Mr E.A. Vermeer-Wartna
Dagelijks Bestuur
Raamweg nr 3
2596 HL 's-Gravenhage
Tel. 070 - 3024030
E-mail: info@kortmanadvocaten.nl of vermeer@kortmanadvocaten.nl
www.kortmanadvocaten.nl

EINDELIJK IS HET ZOVER

TEURLINGS & ELLENS ADVOCATEN HEEFT WEER EEN VACATURE

In verband met de voorgenomen zelfstandigheid van een van onze gewaardeerde medewerksters zijn wij op zoek naar een

ADVOCaatMEDEWERK(ST)ER

op het gebied van strafrecht. Ontwikkeling op een ander rechtsgebied behoort tot de mogelijkheden maar de nadruk zal dienen te liggen op strafrecht. Raio's zijn ook welkom.

Sollicitaties, voorzien van c.v. graag zenden per post of email aan
Teurlings & Ellens Advocaten
Mr. M.C.J. Teurlings
Willemsparkweg 193
1071 HA Amsterdam
info@teurlingsellens.nl

TEURLINGS & ELLENS
ADVOCATEN - LAWYERS

Zwarte toga, wit gezicht

De rechtspraak zoekt allochtonen. 'Jullie gebruiken de ander als spiegel voor je eigen gedrag, daardoor kun je beter relativeren.'

Trudeke Sillevius Smitt

'Nooit een donker gezicht achter die tafel, dat ziet er raar uit.' Aan het woord is Ruud Winter, een van de weinige uitzonderingen op de regel dat Nederlandse rechters wit zijn. Winter, geboren uit een Surinaamse vader en een Nederlandse moeder, is President van het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Hij houdt een praatje over diversiteit in de rechterlijke macht voor zo'n vijftig studenten bij de Marokkaans-Nederlandse netwerkorganisatie TANS. Volgens Winter willen rechters graag allochtone collega's – al realiseren ze zich niet altijd dat die hun cultuur meenemen. Winter: 'Ik vroeg eens aan een rechter of ze het dan goed vond dat die allochtone rechter dichter bij je komt staan en harder praat dan anderen. Nee, dát wilde ze niet.' Met een relativerend lachje: 'Dan zie je dat men zich niet altijd bewust is wat zo'n keuze kan betekenen.' Toch schuilt in het feit dat allochtonen af en toe in de ogen van autochtonen sociale missers begaan juist hun kracht, houdt Winter de studenten voor. 'Nederlanders zijn zich niet bewust van die geheime codes waarnaar ze zich gedragen. Jullie gebruiken de ander als spiegel voor je eigen gedrag. Daardoor kun je beter relativeren en word je effectiever. Daarom zijn jullie belangrijk voor de rechtspraak.'

Brug naar de top

Dat veel rechters die laatste opvatting delen blijkt wel uit het feit dat er dit jaar meer dan honderd waren die zich opgaven voor 'Brug naar de Top', een initiatief van De Brauw Blackstone Westbroek. Dat project koppelt biculturele rechtenstudenten aan mensen uit de rechtspraktijk om ze alvast een blik in die wereld te gunnen. Een van de rechters die participeerde is Gaby Crince le Roy. 'Bij de Am-

sterdamse rechtbank werkt voor zover ik weet op dit moment niet één allochtone rechter', vertelt ze, 'terwijl volgens mij de rechtspraak een afspiegeling moet zijn van de maatschappij. Dat is goed voor de acceptatie van het rechterlijk oordeel en voor de voorbeeldfunctie. Bovendien zou ik ook graag weten hoe allochtone collega's vanuit hun perspectief naar zaken kijken.'

Maar voor de Egyptisch-Nederlandse rechtenstudente Daisy Awadalla is haar allochtone perspectief nu juist een reden om niet voor de rechterlijke macht te kiezen. 'Ik zou die autoriteit niet willen uitstralen. In Egypte blijven veel mensen zo ver mogelijk uit de buurt van justitie, leger en politie. Dat krijg je als kind van een Egyptenaar toch mee. Dat leeft ook bij allochtonen uit andere landen. En ik zou het moeilijk vinden onpartijdig te

'En als die allochtone rechter dichter bij je komt staan en harder praat dan anderen?'

De Raad voor de Rechtspraak meldt in het jaarverslag dat twee procent van de rechters een biculturele achtergrond heeft. Onder raio's is het percentage gestegen naar zeven. De Raad concludeert dat het op diversiteit gerichte beleid vruchten afwerpt. Onder de rio's, die op dit moment voor 80 procent van de instroom zorgen, zijn echter volgens interne bronnen nauwelijks allochtonen te vinden.

'Rechter worden? Ik zou die autoriteit niet willen uitstralen'

zijn bij allochtone verdachten. Er is toch nog steeds sprake van discriminatie.' Volgens Awadalla is ook de duur van de raio-opleiding een barrière: veel allochtone vrouwen ervaren sociale druk om snel te trouwen en kinderen te krijgen. 'En in de documentaire *Het Oordeel* zie je een Marokkaanse raio die het taaltechnisch niet kan bijbenen. Dat loop je ook in zes jaar raio-opleiding niet in.'

De Utrechtse rechter Malti Ramsaroep heeft zich door de hobbels niet laten weerhouden. 'Als kind uit een Hindoeestaans arbeidersgezin had ik een enorme taalachterstand. Dat is opgelost dankzij mijn leraar Nederlands die me op de middelbare school onder zijn hoede heeft genomen. Toch was ik heel onzeker. Nu ik sinds 2008 volwaardig rechter ben speelt mijn afkomst eigenlijk geen rol meer.' Haar tip aan allochtone studenten: 'Ga op een studentenvereniging waar veel gedebatteerd wordt.' Rechtenstudente Awadalla houdt het erop dat het probleem zich over een jaar of vijftien vanzelf wel zal oplossen. Voorlopig kiest zij liever voor de advocatuur.

- Een uitgebreidere versie van dit artikel verschijnt deze maand in *Contrast Magazine*, een maandblad over diversiteit van uitgeverij Van Genneep.

Lik op stuk heeft schaduwkanten

In het vorige *Advocatenblad* vertelde de nieuwe OM-topman Herman Bolhaar dat hij werk wilde maken van het lik-op-stukbeleid, en dat hij het strafrecht niet ziet als ultimum remedium. Twee advocaten reageren.

Deals om uit de politiecel te komen

Het politiebureau dreigt een schaduwrecht-bank te worden waar verdachten deals sluiten met justitie of politie om de cel uit te komen, zegt advocaat en hoogleraar strafrecht Taru Spronken.

Lex van Almelo

‘Het onderhavige wetsvoorstel (...) biedt de mogelijkheid om de vervroegde aanwezigheid van een raadsman te benutten door reeds vroeg uitzicht te bieden op de beoogde afdoening en het maken van afspraken over nakoming van eventuele voorwaarden en vormen van toezicht, waaraan de verdachte zich zal onderwerpen.’

Dat staat in de memorie van toelichting op het concept-wetsvoorstel Rechtsbijstand en politieverhoor, dat eind maart in consultatie ging. Dat wetsvoorstel is bedoeld om de Nederlandse praktijk in overeenstemming te brengen met de zogenoemde Salduz-rechtspraak. Daarin schrijft het Europees Hof in Straatsburg rechtsbijstand voor zodra de politie een verdachte gaat verhoren. De bewindslieden van Veiligheid en Justitie koppelen het recht op rechtsbijstand op zo’n manier aan snelrecht op het politiebureau dat de rechtsbescherming in veel gevallen niet op vooruit gaat, vindt Taru Spronken.

‘Omdat de rechtsbijstand wordt uitgebreid, moet de politie wachten op de advocaat. Daardoor wil de wetgever de periode voor het ophouden voor verhoor verlengen van zes naar negen uur. Of, als

er een nacht tussen zit, van vijftien naar achttien uur. In verband met ZSM, het programma van het OM om veelvoorkomende criminaliteit versneld af te doen, kunnen verdachten veel vaker worden opgehouden voor verhoor. Nu kan dat alleen bij betrapting op heterdaad en bij misdrijven waarop een maximum van zes jaar of meer staat. Op dit moment lopen er enkele pilots waarbij alle mogelijke misdrijven ónder dat maximum versneld worden afgedaan op het bureau. Dat leidt ertoe dat ook verdachten van minder ernstige misdrijven in de politiecel worden gestopt. Voor die lichtere misdrijven uit de B-categorie wordt de rechtsbijstand niet vergoed. De verdachten van dit soort misdrijven moeten dus zelf hun advocaat betalen. Dat betekent nogal wat.’

Wat dan?

‘Volgens de memorie van toelichting op het wetsvoorstel is het de bedoeling om ongeveer 70procent van de zaken die anders bij de politierechter komen versneld af te doen op het politiebureau. Daar bepaalt de officier van justitie wat er met een zaak gebeurt en wat voor een strafbeschikking er volgt. Ik vrees dat veel verdachten die strafbeschikking zullen slikken om uit de cel te komen en van de zaak af te zijn. Bij de pilot in Rotterdam schijn je je boete meteen te kunnen pinnen.’

Maar dan ben je niet van de zaak af?

‘Nee. In tegenstelling tot een transactie krijg je met een strafbeschikking wel een strafblad. Dus later merk je dan dat je geen Verklaring Omtrent Gedrag meer krijgt. En als je eenmaal akkoord gaat met een strafbeschikking, valt die niet meer terug te draaien. En anders dan bij het Duitse

Strafbefehl of de Angelsaksische *plea bargaining* is er geen rechter die achteraf kijkt of de verdachte vrijwillig afstand heeft gedaan van zijn recht op toegang tot de rechter. Je kunt wel in verzet gaan. Maar uit de verkeerspraktijk blijkt bijvoorbeeld dat slechts 5 procent van de verdachten dat

doet.’

De efficiency gaat dus ook hier ten koste van de rechtsbescherming?

‘Ja. Ik denk dat er heel veel *gedaald* gaat worden in die fase. En dat het OM ook zwaardere misdrijven in deze praktijk probeert te schuiven door een lichtere variant ten laste te leggen. Ik ben niet tegen efficiency, maar het moet wel gebeuren met goede rechtsbescherming.’

Valt het nog tegen te houden?

‘Dat hangt af van wat de Tweede Kamer doet met deze consultatie. Een meerderheid vindt het lik-op-stukbeleid aantrekkelijk. Maar nu er ook rechtsbijstand bij moet, wordt het toch een ander verhaal.’

Veel vaker een advocaat erbij wordt te duur?

‘Dat is de vraag. Als 70 procent van de zaken niet meer bij de politierechter komt, is dat een enorme kostenbesparing. Er zullen ook veel minder mensen in voorlopige hechtenis worden genomen. Maar dat sommetje wordt nooit gemaakt. Steeds worden heel eenzijdig de kosten van de rechtsbijstand belicht. Met al die besparingen moet er geld genoeg zijn om te voldoen aan de Europese concept-richtlijn die er aankomt in verband met het Europese Aanhoudingsbevel. Daarin staat dat je van het begin tot het einde recht hebt op rechtsbijstand. Ook als je geen advocaat kunt betalen.’

Voorlopige hechtenis wordt voorschot of straf

Minder mensen in voorlopige hechtenis, dat is de bedoeling. Maar de mogelijkheden worden juist uitgebreid.

Robert Malewicz
redactielid

Om verdachten van uitgaansgeweld in de openbare ruimte en geweld tegen personen met een publieke taak steviger te kunnen aanpakken, stelt justitie voor om een extra grond voor voorlopige hechtenis in de wet op te nemen. Er moet sprake zijn van verdenking van een van de misdrijven van art. 141, 157, 285, 300-303 of 350 Sr; en deze feiten moeten zijn begaan tijdens evenementen, bij winkels, horeca- of andere uitgaansgelegenheden, of tegen personen met een publieke taak. In deze situaties mag de verdachte voorlopig worden gehecht mits hij binnen zeventien dagen en vijftien uren na aanhouding wordt berecht. Eind mei is het betreffende wetsvoorstel voor advies naar diverse instanties gestuurd.

In de huidige situatie mag voorlopige hechtenis slechts voor ernstiger misdrijven (onder andere met maximumstraf straf van vier jaar) worden opgelegd. Naast voldoende bewijs dat een dergelijk feit is gepleegd ('ernstige bezwaren') moeten er

bovendien gronden zijn om iemand langer vast te houden. De klassieke gronden zijn vluchtgevaar, de geschokte rechtsorde, recidivegevaar en collusiegevaar.

Opvallend aan het voorstel is dat ernstige bezwaren en gronden niet langer gescheiden vereisten zijn. De verdenking alleen is voldoende om iemand vast te zetten. Tot nu toe werd het voorarrest niet beschouwd als voorschot op de straf; het mocht niet te gemakkelijk worden toegepast. Ook is het niet in lijn met de jurisprudentie van het EHRM, waarin meer wordt gekeken naar alternatieven als borgstelling, meldplicht en schorsing met voorwaarden. Voorlopige hechtenis is in Europa veel sterker een ultimatum remedium.

Legalisering

Advocaten zien vaak dat voorlopige hechtenis nauwelijks gemotiveerd wordt opgelegd. In bijna alle beslissingen van hoven en rechtbanken, ook na zeer uitvoerige gevoerde verweren van de zijde van de verdediging, is nauwelijks enige motivering te vinden. De beslissingen kenmerken zich door eenvoudigweg te stellen dat de gronden zich voordoen, zonder enige nadere inhoudelijke onderbouwing of weerlegging van de argumenten van de verdediging. Dit roept veel weerzin op bij verdachten en hun raadslieden. Bij eenvoudige zaken waar de gronden er nogal dik bovenop liggen is dat niet problematisch. Maar dat wordt anders in zaken waarbij met kracht van argumenten kan worden gesteld dat er geen werkelijke grond is om voorlopige hechtenis toe te passen.

In de toelichting bij het wetsvoorstel wordt gesteld dat het in het belang van de

samenleving is dat de verdachte na aanhouding en veroordeling meteen zijn straf uitzit. Daarmee wordt voorlopige hechtenis als voorschot op de mogelijk later op te leggen straf gelegaliseerd. Het zal niet bijdragen aan een klimaat waarin rechters hun beslissingen beter motiveren.

Je bent erbij

Ook vergroot het wetsvoorstel de risicoaansprakelijkheid binnen het strafrecht. 'Je was erbij dus je bent erbij' wordt een reële optie, met de toevoeging van het openlijk in vereniging geweld plegen (art. 141 Sr) als feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten. Het op de verkeerde tijd op de verkeerde plek zijn kan nu opsluiting voor de duur van ruim zeventien dagen betekenen, omdat bij openlijke geweldpleging vaak onduidelijk is wie nu precies wat heeft gedaan. Het komt regelmatig voor dat de hele groep wordt aangehouden en dat later wordt uitgezocht wie nu precies welke rol in de groep heeft vervuld. Daartegenover past een regeling waarbinnen voorlopige hechtenis terughoudend wordt opgelegd. Zeker voor first offenders (recidive is geen apart vereiste meer voor deze feiten) is dat niet het geval: zij zullen staan te kijken van het gemak waarmee zeventien dagen hechtenis kan worden opgelegd.

Met de gebruikelijke olievlekwerking in strafrechtelijk wetgeving is het bovendien wachten op de volgende wijziging. Niet ondenkbaar is dat de termijn van zeventien dagen wordt opgeschroefd naar bijvoorbeeld 47 dagen of dat er tal van andere delicten aan het rijtje worden toegevoegd. Het zou mij in het huidige politieke klimaat niet verbazen.

Reactie

Waarheidsplicht en gedragsregel

In zijn artikel 'Waarheidsplicht stuit op gedragsregel' (*Advocatenblad* 2011-7, 20 mei 2011, p. 35) schrijft confrère Van der Hoeden: 'De vraag die mij nu bezighoudt, is of onder omstandigheden Gedragsregel 15 lid 2 niet behoort te derogeren aan het beroep op art. 21 RV.' Is het niet andersom? Bedoelt hij niet te zeggen, gezien zijn pleidooi om de rechter

te mogen adieren als de zaak in staat van wijzen is, dat art. 21 RV zou moeten derogeren aan gedragsregel 15 lid 2? Ik laat dan nog maar onbesproken het verschil in werking van en de verhouding tussen een (dwingende) wettelijke regel en een niet-wettelijke gedragsregel. Ik hoor het graag, waarvoor dank.

(Hans Hoeksma, advocaat te Enschede)

Naschrift

Het verheugt mij dat de inhoud van mijn artikel duidelijk genoeg is geweest om confrère Hoeksma aanleiding te geven mij te wijzen op mijn verschrijving. Zijn opmerking is correct.

(Ed van der Hoeden, advocaat te Amsterdam)

Advocaten voor advocaten

China: advocaat tijdens huisarrest mishandeld

De blinde Chinese mensenrechtenactivist en advocaat Chen Guangcheng is in zijn eigen huis zwaar mishandeld door leden van de communistische partij. Ook zijn vrouw Yuang Weijing liep ernstig letsel op.

Naar schatting zeventig man bestormden het huis van Chen en Yuang en folterden het echtpaar gedurende twee uur waarbij Chen uiteindelijk het bewustzijn verloor. Yuang werd in een deken gewikkeld en een halfuur lang geschopt en geslagen. Eén of meerdere ribben en haar linkeroogkas werden gebroken. Medische hulp werd hen onthouden. De overvallers vernielden de volledige inboedel en namen een computer, een videocamera, een cassetterecorder en zelfs zaklampen mee. Een maand later werden de ramen van het huis met metalen platen geblindeld, videocamera's opgehangen, en spullen waaronder speelgoed, meegenomen.

Het incident vond plaats op 17 februari, blijkt uit een brief die Yuang naar buiten wist te smokkelen, maar pas 15 juni opdook bij de Amerikaanse hulporganisatie China

Aid. Westerse journalisten werden niet toegelaten om de gebeurtenissen te verifiëren.

Yuang schrijft dat de aanval werd geleid door Zhang Jian, vicesecretaris van de CCP in de provincie Shangdong. Het zou een afstraffing zijn voor het online plaatsen van een video op 9 februari, waarin Chen verslag doet van eerdere bedreiging en mishandeling door de autoriteiten. Chen staat sinds september vorig jaar onder huisarrest, na zijn vrijlating uit de gevangenis waar hij ruim drie jaar zat op grond van 'vandalisme' en het 'organiseren van een demonstratie waarbij het verkeer wordt gehinderd.' Ook Yuang, hun vijfjarige dochter en Chens moeder mogen het huis niet verlaten.

Eerder had Chen de illegale abortuspraktijken en gedwongen sterilisaties door de lokale autoriteiten als gevolg van

de Chinese één kind-politiek aan de kaak gesteld. Deze maatregelen zijn bij wet verboden. Pogingen om de lokale partijbonzen veroordeeld te krijgen faalden. Nadat de *Washington Post* en *Time Magazine* hierover in 2006 berichtten werd Chen zelf gearresteerd.

In haar brief roept Yuang de Chinese mensenrechtenadvocaten Teng Biao, Zhai Minglei, Jiang Tianyong en Zhang Yongpan op om actie te ondernemen. De kans dat dat gebeurt is gering. Teng Biao en Jiang Tianyong (in 2008 gastspreker bij het Jaarcongres van de Orde) werden in februari gearresteerd en sindsdien is niets meer van hen vernomen.

(TS)

www.advocatenvooradvocaten.nl

(advertentie)

Contact met het bureau van de orde

Postbus 30851, 2500 GW Den Haag / Neuhuyskade 94, Den Haag

Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23/21	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
Kwaliteitszorg	070-335 35 71/78	
Fax algemeen	070-335 35 31	
Helpdesk		
BalieNet-certificaten	070-335 35 86	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 54	helpdesk@advocatenorde.nl
Opleiding		
Beroepsopleiding (09.00-12.00 u)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Onderhoud vakbekwaamheid (PO)	070-335 35 58	vso-po@advocatenorde.nl
Vrijstellingen BO en VSO	070-335 35 41	pb@advocatenorde.nl

TE KOOP Ede (Gld)

Kantoorruimte met privé-appartement,
in gebruik als advocatenkantoor,
op 100m afstand van het politiebureau.

Voor meer informatie:

- www.funda.nl: Stationsweg 13, 6711 PJ Ede.
- Keus bedrijfsmakelaardij Ede, dhr E. Smit, telefoon: 0651152845

portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte – 25 jaar kwalitatieve fotografie

Het beste fotobureau van Nederland en in de ogen van velen zelfs van Europa, jubileert. Wat in 1985 ontstond uit een netwerk van fotografen die betrokken waren bij Plaatwerk, een tijdschrift voor sociale fotografie is uitgegroeid tot een toonaangevend bureau van internationale allure met hoge inhoudelijke en esthetische normen.

Samenwerking: portretfotografie door topfotografen

Hollandse Hoogte en Advocatenblad zijn vanwege het jubileum een exclusieve samenwerking aangegaan op het gebied van portretfotografie voor advocatenkantoren. Hollandse Hoogte selecteerde twaalf topfotografen, die een stempel drukken op de hedendaagse portretfotografie.

Onder de fotografen bevinden zich namen als Merlijn Doomernik, Tessa Posthuma de Boer en Friso Keuris. De foto's kunnen gebruikt worden voor de website van het kantoor, social media of andere promotionele doeleinden.

Prijs actie

€ 200,- exclusief 19% btw per portret inclusief gebruiksrechten.

Extra - portrettengalerij

Met een portrettengalerij in uw kantoor creëert u een blikvanger. Prints van hoge kwaliteit worden modern afgewerkt op dibond en voorzien van een plexiglas laag en aluminium ophangframe. Wij bieden u de mogelijkheid aan prints te bestellen op drie formaten.

Link

www.hollandse-hoogte.nl/corporate

Kostendekkende griffierechten

‘Er komt massief verzet’

In de consultatieronde was iedereen faliekant tegen, maar volgende week ligt het wetsvoorstel kostendekkende griffierechten naar verwachting gewoon ter goedkeuring bij de ministerraad. Wat is er zo erg, en wat kan er nog worden gedaan? AR-lid Louise van der Veen: ‘Wat mij betreft wordt dit de grootste actie die de balie ooit heeft gevoerd.’

Trudeke Silleviss Smitt

‘Iedereen in Nederland wordt door dit voorstel hard geraakt. Het hele principe van kostendekkende griffierechten is fout. We zijn allemaal gebruikers van het rechtsstelsel, niet alleen de toevallige partijen in een rechtszaak,’ zegt Louise van der Veen. Zij heeft als lid van de Algemene Raad het onderwerp toegang tot het recht in haar portefeuille. Van der Veen voorziet voor alle inkomensgroepen een groot probleem. ‘De griffierechten zijn onlangs al verhoogd, en er gaat weer bezuinigd worden op de gefinancierde rechtsbijstand. Desondanks komt er in het voorstel voor de lagere en middeninkomens weer een schep bovenop. Maar mensen die boven modaal verdienen gaan nog veel meer betalen. Wie kan het opbrengen om voor een appelzaak ruim 18.750 euro griffierecht neer te leggen, met het risico het dubbele te moeten betalen als hij de zaak verliest? Dat kan neerkomen op een jaarsalaris.’

De Orde staat bepaald niet alleen in haar bezwaren. Van de vele organisaties die meededen aan de consultatieronde – waaronder de rechtspraak, gemeenten, deurwaarders, notarissen, accountants – was er niet één positief. Zelfs het bedrijfsleven niet, terwijl rechtspersonen er gunstig uitspringen omdat de tarieven gelijk worden getrokken aan die voor natuurlijke personen. Susanne van Dijk, secretaris juridische zaken van VNO-NCW en MKB-Nederland:

Louise van der Veen: ‘Iedereen in Nederland wordt door dit voorstel hard geraakt’

‘Veel kleine ondernemingen worden door natuurlijke personen gedreven. Bovendien kunnen er allerlei negatieve neveneffecten optreden. Wat zijn bijvoorbeeld de gevolgen voor de kredietwaardigheid van debiteuren? Ik begrijp niet dat men komt met een dergelijk wetsvoorstel zonder dat de uitkomsten van de beloofde impactanalyse bekend zijn.’

Cashcow

Op 9 juni was er een bijeenkomst op het ministerie, ter afsluiting van de consultatie. Adrienne Hoever, beleidsmedewerker van de Orde, was erbij. ‘Het ministerie wil grote haast maken met dit voorstel. De bezuiniging van 240 miljoen moet worden gehaald en inge-

Het voorstel samengevat

Het totaalbedrag aan griffierechten moet de kosten van de civiele en bestuursrechtspraak gaan dekken. Dat levert een bezuiniging op van 240 miljoen euro. Het tarief per zaak is afhankelijk van de instantie, de soort zaak, het financiële belang en het inkomen van de procespartijen. On- en minvermogenden en middeninkomens (tot 34.700 euro voor alleenstaanden en 47.000 euro per gezin) betalen lagere tarieven, maar kunnen wel worden veroordeeld in de volledige griffiekosten van de wederpartij – ook als die het volle pond betaalt. In bestuurszaken gaat ook de verweerder (de overheid) griffierecht betalen. De mogelijkheid om de griffierechten uit de bijzondere bijstand vergoed te krijgen, komt te vervallen. Het onderscheid tussen natuurlijke en rechtspersonen verdwijnt.

boek van 2012. Voor het principiële bezwaar dat de toegang tot het recht in gevaar komt is weinig ruimte. Als we een andere manier weten, een beetje willen schuiven, mag dat ook. Maar het probleem is dat ze die 240 miljoen willen halen bij de gebruikers van de rechtspraak. Terwijl ons standpunt is: het moet uit de algemene middelen.'

Jeroen Nijenhuis, die de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders vertegenwoordigde, is het daarmee eens. 'Men kiest er bewust voor het weg te halen bij mensen die toch niet terugvechten. De griffierechten worden over de volle breedte kostendekkend, maar niet per zaak. Kantonzaken kosten gemiddeld eigenlijk maar 20 euro doordat er honderdduizenden bulkzaken per jaar in zitten: de verstekincasso's. Dan heb je het in het algemeen over de zwaksten, mensen in de bijstand die hun energierekening niet hebben betaald. Zij moeten straks in de meeste gevallen alleen al aan griffierecht 300 euro betalen. Als die mensen eenmaal in de problemen zijn komen ze er nooit meer uit. En die zaken vormen de *cashcow* van de rechtspraak. Wij hebben gezegd: binnen ons huidige tarief is ruimte om door efficiënter te werken een deel van het werk op de griffie over te nemen. Maar daar wil men niet aan, vermoedelijk omdat men dan op die zaken moet inleveren.'

Rondpompen

Nu de consultatie voorbij is, zet de discussie zich in de media voort. De Raad voor de Rechtspraak publiceerde zijn negatieve advies onder de kop 'Verhoging griffierechten risico voor maatschappij', en spreekt daarin het 'onacceptabel' uit over de verhogingen in het bestuursrecht. Ook Jaap Polak, voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak, benadrukte vorige week in het *Nederlands Juristenblad* dat de verhoging met name in het bestuursrecht funest is: 'De legitimiteit van het overheidsbestuur die toch al niet zo groot is

de laatste tijd kalft daarmee nog meer af.' Het feit dat de overheid als verweerder ook griffierecht gaat betalen noemt Polak 'niet erg zinvol rondpompen van geld'. Een heel ander geluid kwam van WNL-presentator Joost Eerdmans, op de opiniepagina van *de Volkskrant*: 'Het recht is een subsidie-industrie op zich geworden. Bovendien heeft deze dremelloosheid de weg gebaad voor de juridisering van Nederland.' Volgens Eerdmans is sprake van een 'ingeslopen automatisme van een gang naar de rechter.'

Van der Veen reageert: 'Dat is belachelijk om te stellen. Slechts vijf procent van de conflicten komt bij de rechter terecht! En in veel gevallen heb je daarbij helemaal geen keus.' Volgens Van der Veen komt er de komende tijd 'massief verzet tegen het voorstel. We zijn hierover in overleg met andere beroepsgroepen en we werken samen met de NVvR. We gaan luid en duidelijk zeggen dat we het er niet mee eens zijn.' Maar hoe kun je de politiek overtuigen in deze dagen waarin bezuinigen heilig is verklaard, en iedereen over elkaar heen buitelt om te zeggen dat de sociale werkvoorziening, het pgb, de cultuur, de ecologische hoofdstructuur toch echt moeten worden gespaard? Alternatieven aandragen? Het heeft de cultuursector niet geholpen.

Hardwerkende Nederlanders

Volgens Yvonne Wiggers, hoofd communicatie bij de Orde, is alternatieven aandragen inderdaad riskant. 'Je hebt kans dat ze zeggen: hartelijk bedankt, dan doen we dat óók.' Wiggers liep als parlementair journalist twaalf jaar rond op het Binnenhof voordat ze bij de Orde kwam. Argumenteren blijft volgens haar wel zinvol. 'Hoe ontvankelijk men is voor je ideeën hangt niet alleen af van het kabinet, maar ook van de individuele bewindspersonen. En of je continu in contact bent met de politiek. De AR-leden hebben sinds het regeerakkoord voortdurend de politiek gezocht, van

Deurwaarder Jeroen Nijenhuis: 'Mensen in de bijstand: als zij eenmaal in de problemen zijn komen ze er nooit meer uit'

Cijfers

- Bestuurszaken: standaardtarief wordt 500 euro (tegen 152 euro nu); onvermogens betalen 125 euro (nu 41 euro voor uitkerings- en huursubsidiezaken); verliezer betaalt het griffierecht van het bestuursorgaan (thans nihil).
- Kantonzaken: griffierecht voor eisers wordt 125 tot 500 euro (thans 71 tot 284 euro); gedaagden kunnen in de kosten van de wederpartij worden veroordeeld.
- Familiezaken bij rechtbank: 125 tot 500 euro (thans 71 tot 258 euro).
- Andere rechtbankzaken: afhankelijk van inkomen en vordering 188 tot 7.500 euro (tegen 71 tot 1.414 euro voor natuurlijke personen).
- Gerechtshoven: afhankelijk van inkomen en belang 313 tot 18.750 euro (nu 284 tot 1.475 euro voor natuurlijke personen).
- Cassatie: begint bij 313 euro en kan oplopen tot 18.750 euro (nu 294 tot 1.769 euro voor natuurlijke personen).

Veel concrete voorbeelden zijn te vinden in het advies van de Raad voor de rechtspraak, gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

Joost Eerdmans is voor: 'De drempelloosheid heeft de weg gebaand voor de juridisering van Nederland'

GroenLinks tot de PVV, en vinden daar best een gewillig oor. Zeker ook bij ex-advocaten in de Tweede Kamer. Nu het voorstel concreet is kunnen we ons commentaar meer toespitsen, bijvoorbeeld bij de coalitiepartijen onder ogen brengen dat ook de "hardwerkende Nederlanders" van Mark Rutte hierdoor geraakt worden.'

Maar bij praten alleen zal het niet blijven. Welke actiemiddelen heb je, en hoe zet je die nuttig in? Daar wordt nu over nagedacht. Wiggers: 'Je kunt denken aan protestacties, petities, mediacampagnes. Je moet bedenken of je het publiek eenvoudig kunt uitleggen waar het om draait. Ik denk dat dat in dit geval wel kan. Maar anders kun je het beter laten en kiezen voor bijvoorbeeld onderzoek dat je argumentatie staaft. En je moet natuurlijk het moment kiezen dat je de grootste impact hebt. Liefst als het op andere fronten van bezuiniging even stil is, en tijdig voordat het voorstel in stemming komt. Dat zal in ieder geval niet voor het zomerreces gebeuren. Grote groepen mobiliseren is lastig, er bestaat natuurlijk geen bond van rechtzoekenden of zo.' Van der Veen van de

Algemene Raad moedigt advocaten aan mee te denken. 'We willen zo veel mogelijk samenwerken met de plaatselijke balies. Ik denk dat we gesteund worden door de hele advocatuur. Wat mij betreft wordt dit de grootste actie die de balie ooit heeft gevoerd. De beroepsgroep moet dit voor de rechtzoekenden van de toekomst doen.'

'Recht voor de rijken'

En als dat allemaal niet helpt, zal ongetwijfeld de Europese rechter eraan te pas komen. Hoe zal die oordelen? Willem van Genugten, hoogleraar internationaal recht in Tilburg, neemt een voorschot: 'Als de toegang tot de rechter ernstig wordt bemoeilijkt, wordt het recht *de facto* uitgehold. En dat is niet in de geest van het EVRM of het Europese Handvest. Daarbij is het vanuit EHRM- en EHvJ-perspectief onaanvaardbaar dat er vanaf 2013 zou worden geëxperimenteerd met de griffierechten en dat de praktijk dan maar moet uitwijzen tot welke aanvaardbare en niet aanvaardbare risico's en ongelijkheden dat leidt.'

De Europese rechter kan pas aan de gang als er een concrete zaak voorligt. Hoe lang gaat dat allemaal duren? 'Wie de hele cyclus van rechterlijke besluitvorming neemt weet dat er al gauw vijf jaren nodig zijn om tot een afgewogen oordeel over die effecten te komen en dan zal er al veel kwaad zijn geschied. Het vertrouwen in de rechterlijke macht zal verder onder druk komen te staan en beschuldigingen van "recht voor de rijken" zullen niet van de lucht zijn. De noodzaak de schatkist te vullen lijkt het te winnen van respect voor fundamentele kernmerken van de rechtsstaat Nederland.'

Willem Genugten: 'De schatkist lijkt het te winnen van de rechtsstaat'

Orde over consultatievoorstel

De gemiddelde burger gaat slechts eens in zijn leven naar de rechter. De rechtzoekende neemt zijn verantwoordelijkheid dus al. Dit stelde de Orde in zijn reactie op het consultatievoorstel. Door de lagere instroom van zaken (naar schatting 9-20procent minder handelszaken, 30 procent minder bestuurszaken) zou de drang om efficiënter te werken bij de rechtspraak kunnen afnemen. Onopgeloste geschillen leiden volgens de Orde tot onwenselijke maatschappelijke gevolgen zoals eigenrichting en berusting in onrechtvaardige situaties, uiteindelijk uitmondend in afnemend vertrouwen in de rechtsstaat.

Rechtspraak op niveau

Jan van der Does

Een Nederlandse strafrechter krijgt niet snel te maken met een hooggeplaatste verdachte als de voorzitter van het IMF. Hij moet het veelal doen met verslaafden, kleine fraudeurs en soms een lid van de Tweede Kamer. Diepgaande filosofieën en grote belezenheid levert dit in de regel niet op.

Een man die gewend is met wereldleiders te converseren, opent stellig onverwachte perspectieven. En ook aan enige zelfreflectie en ironie zal het hem niet ontbreken. Het moet toch mogelijk zijn dat hij, na rijp beraad in de politiecel, en bladerend in het enige boek aldaar voorhanden – de gevangenisbijbel – geïnspireerd raakt door het loflied van Maria ('Hij heeft omgezien naar de lage staat van zijn dienstmaagd'). En overvallen wordt door grote schaamte. Iedereen zou hem in de armen sluiten. Een bekentenis zou een beroep doen op het besef van menselijke tragedie, op het universeel gevoelen dat we allemaal weleens dwalen, en des te erger dwalen naarmate het machtsverschil groter is. En een bekentenis zou getuigen van het vermogen om zichzelf te overstijgen.

Hij zou zijn baan hebben verloren, maar respect hebben gewonnen.

Nu heeft hij de weg gekozen waaraan de meerderheid van verdachten de voorkeur geeft: *damage control*. En dat op het meest basale niveau: zwijgen dan wel ontkennen, totdat duidelijk is wat het bewijs inhoudt. 'I did not have sex with that woman' desnoods (een klassieker, zo langzamerhand), indien het aangedragen bewijs daartoe noopt, met de aanvulling: 'En mocht het toch gebeurd zijn, dan was het vrijwillig.' Als hij dit spel verliest, dan roept het voornamelijk leedvermaak op. Veel advocaten gaan zonder meer uit van het menselijke en mateloze egoïsme van de cliënt, waarbij de huid duur wordt verkocht en de weegschaal van het recht zo zwaar mogelijk aan de batige kant wordt volgestouwd. Ter zitting klinkt dat regelmatig door. 'Mijn advocaat zegt, dat ik niet mag spreken,' of: 'Mijn advocaat zegt

Illustratie: Foris Tlanus

dat ik niet moet meewerken aan dubbel-rapportage.' Uiteindelijk culminerend in de verzuchting van de advocaat ter zitting: 'Tegen mijn uitdrukkelijk advies is hij toch gaan spreken.'

De advocaat als huisarts, die voor alle kwalen hetzelfde medicijn heeft.

Nu hoeft een advocaat geen heilige te maken van zijn cliënt, dat doet een psychiater of een coach ook niet, maar hij is niet verplicht om het te verhinderen. Hij kan hem beschouwen als een volwassene die in de eerste plaats goed geïnformeerd moet worden over de strategieën die hem zijn gelaten, en die vervolgens zelf een keuze maakt.

John Profumo is, uiteindelijk, een heilige geworden. Profumo was een halve eeuw geleden minister van Defensie in de Britse regering en had een relatie aangeknoopt, niet zozeer met een dienstmaagd van lage staat, maar met een callgirl met luxueus allure. Deze verleende haar diensten ook aan een militaire medewerker van de Russische ambassade. Dat was een kruisbestuiving die in de Koude Oorlog, toen er een bovenmatige vrees bestond voor Russische infiltratie, grote beroering

wekte. Ook Profumo ontkende totdat het bewijs hem te machtig werd. Het Britse parlement stuurde hem naar huis. De vele jaren die hem restten – hij is 91 geworden – heeft hij bepaald niet mokkend doorgebracht. Hij heeft zich zo intensief met zorg voor daklozen en zwervers beziggehouden dat hij koninklijk is onderscheiden. Wellicht een optie om een cliënt voor te houden.

De werkelijkheid blijft onvoorspelbaar. Het is niet onmogelijk dat het kamermeisje een valse aangifte heeft gedaan. De gevangenisbijbel kan daarvan getuigen. 'Hij kwam op mij toe, wou bij mij liggen. Toen ik een keel opzette, liet hij zijn hemd bij mij achter, en vluchtte naar buiten.' De lezer weet dat het allemaal verzonnen is. Jozef, de hoofdfiguur uit dit drama, schoon van gedaante en schoon van aanzicht, die de opdringerige vrouw juist had afgehouden, kwam onschuldig in de gevangenis. Het is allemaal drieduizend jaar geleden te boek gesteld en razend actueel. Ook daarover moet het goed converseren zijn, met de ex-voorzitter van het IMF.

Belastingen

Jurjen van Daal:
'Er zijn tientallen
uitspraken per
week over wat een
gebruikelijk loon
zou moeten zijn'

Linda Jansen: 'Door een
gesprek kunnen het
percentage en de winst
anders uitpakken dan het
oorspronkelijke standpunt
van de Belastingdienst'

Gebruikelijk loon van advocaat-directeur-grotaandeelhouder

Hoe kan de advocaat zijn salaris fiscaal optimaliseren?

De advocaat die directeur-grotaandeelhouder van zijn bv is, kent zichzelf fiscaal gezien het liefst een laag salaris toe. Het is de moeite waard met de Belastingdienst te praten over de grenzen en de mogelijkheden en de grenzen.

Henriette van Wermeskerken

De meeste advocatenkantoren hebben de structuur van een maatschap, of tegenwoordig soms een nv, met daarin bv's van de advocaten afzonderlijk, een kostenmaatschap, een opbrengstenmaatschap of een van de vele varianten daartussen. De advocaat die meer winst maakt dan hij per jaar wil uitgeven, zal een bv oprichten, omdat belastingheffing daardoor wordt uitgesteld. Vroeger waren er bovendien aanmerkelijke verschillen in belastingheffing tussen de Vennootschapsbelasting (Vpb) van de bv en de Inkomstenbelasting (IB) van de ondernemer zonder vennootschap. Om fiscaal onwenselijk gedrag te voorkomen, zijn die verschillen vrijwel verdwenen, onder meer door de recente verhoging van de MKB-vrijstelling.

Afroommethode

'Natuurlijk wil de advocaat zijn salaris fiscaal zo laag mogelijk houden,' zegt Jurjen van Daal, advocaat en belastingadviseur bij Taxwise advocaten & belastingadviseurs in Amsterdam. 'Vroeger had de advocaat-directeur-grotaandeelhouder (advocaat-dga) daar min of meer de vrije hand in: hij kon zichzelf een zeer beperkt salaris toekennen, zodat hij niet of nauwelijks belasting betaalde. Al in 1997 heeft de fiscus daar maatregelen tegen genomen. De dga moet zichzelf een gebruikelijk loon toekennen. Doet hij dat niet, dan kan de fiscus zijn loon aanpassen. Het gebruikelijk loon is het loon dat voor soortgelijke beroepen in dienstbetrekking gebruikelijk is, waarbij het aanmerkelijk belang geen

rol speelt. Het gebruikelijk loon in 2011 is in elk geval 41.000 euro en bovendien mag het loon van de dga niet minder zijn dan dat van de meest verdienende werknemer die hij heeft.' De bewijslast ligt bij de fiscus, als deze van mening is dat de dga zichzelf een te laag salaris heeft toegekend.

Er zijn verschillende manieren om tot een gebruikelijk loon te komen, maar voor advocaten is vooral de afroommethode relevant. Van Daal: 'De afroommethode houdt in dat de dga zichzelf een bepaald percentage van de winst als salaris uitkeert. De afroommethode is vooral toe te passen als de winst een rechtstreeks verband heeft met de eigen arbeid van de dga. Houdt de winst minder verband met de eigen arbeid, dan werkt de afroommethode minder goed en dan wordt vaker gekeken naar wat in de markt gebruikelijk is. De gebruikelijk-loonregeling levert veel discussie op en er zijn tientallen uitspraken per week over wat een gebruikelijk loon zou moeten zijn.'

Zeventig procent

Linda Jansen, fiscaal econoom en zelfstandig adviseur op het gebied van loonbelasting: 'Het gaat om de opbrengsten van de bv minus de kosten, lasten en afschrijvingen. Alle belaste loonbestanddelen tellen mee voor het gebruikelijke loon, zoals de bijtelling voor het privégebruik van de auto, loon in natura zoals huisvesting enzovoort. De bijdrage aan de pensioenregeling of levensloopregeling of onbelaste kostenvergoedingen tellen niet mee.'

In de praktijk maken advocaten wel afspraken met de fiscus waarbij een vast percentage van de opbrengst als loon

wordt uitgekeerd. Dat vaste percentage varieert dan meestal van 50 tot 70 procent van de werkelijke kosten min de opbrengsten van de bv. Van Daal: 'Hoe meer werknemers de advocaat in dienst heeft, hoe meer de winst mede afhangt van de arbeidsinspanning van anderen, en dat is aanleiding een lager percentage in aanmerking te nemen. In het algemeen gaat de fiscus uit van 70 procent, in gevallen waarin de winst hoofdzakelijk afhankelijk is van de arbeid van de dga, maar dat is zeker geen percentage waar je op hoeft uit te komen. De advocaat trekt eerst de maatschapskosten van de winst af en vervolgens de kosten van de bv, zoals de auto, de arbeidsongeschiktheidsverzekering enzovoort.'

Gesprek

'Hoe meer kosten je op bv-niveau in aanmerking kunt nemen, des te lager je winst wordt,' zegt Van Daal. 'Vervolgens is het zaak het percentage in de richting van de 50 te krijgen. Want belastingheffing is grondslag maal tarief, dus je moet naar die twee aspecten kijken. Argumenten om op een lager percentage uit te komen, zijn bijvoorbeeld het feit dat er meer werknemers zijn, zodat de winst minder rechtstreeks een resultaat van de arbeid van de dga is. Ook kan het zinvol zijn te wijzen op het debiteurenrisico. Wie het gesprek met de fiscus aangaat, heeft goede kansen om op een reëel percentage en een reële winst uit te komen, en dat kan heel anders uitpakken dan het oorspronkelijke standpunt van de Belastingdienst.'

‘Wij proberen advocaten weer overzicht te geven’

Jeroen Plink zette de New Yorkse vestiging van het bedrijf Practical Law Company (PLC) op. Een onderneming die online juridische uitgaven in Engeland en de VS net even anders benadert.

Hedy Jak

‘De meeste cliënten van grote kantoren verwachten dat hun advocaat direct antwoord weet op een vraag als: “Wat is op dit moment gebruikelijk qua *breakup fees* [vergoedingen wanneer overnames niet doorgaan, red.]?” Die veronderstelling is niet reëel, maar veel cliënten denken wel zo,’ zegt Jeroen Plink, CEO van *Practical Law Company* (PLC) in New York. ‘Vervolgens wordt een stagiaire gevraagd zijn weekendplannen op te schorten om uit te zoeken hoe dit bij de meest recente transacties is verlopen. De tijd die hieraan kwijt is, schrijven kantoren vaak af omdat cliënten verwachten dat ze over deze kennis beschikken. En dat is gewoon verloren geld.’

Plink ontdekte dat dit anders kon en zette in 2007 de Amerikaanse dochteronderneming van het oorspronkelijk Engelse PLC op. Het bedrijf richt zich op advocaten en bedrijfsjuristen en biedt juridische online uitgaven. ‘Net als de meeste pas afgestudeerden had ik geen idee waar ik moest beginnen toen ik als advocaat bij Clifford Chance begon. Als typische *junior* vroeg ik me af wat de kennis bete-

‘Wat is een overname? Hoe werkt een *managementbuy-out*? Wij leggen uit wat de theorie in de praktijk inhoudt’

kent die ik op de universiteit had opgedaan. Wat is een overname? Hoe werkt een *managementbuy-out*? Wat moet je doen bij een getuigenverhoor? PLC legt uit wat de theorie in de praktijk inhoudt.’ Bedrijven kunnen tegen betaling toegang krijgen tot de website van PLC, die per rechtsgebied antwoord geeft op vragen als: Wat is de typische structuur van een overname? Aan welke fiscale kwesties moet worden gedacht? PLC is eigenlijk vergelijkbaar met de “Voor Dummies” boekenreeks waarin complexe materie op een begrijpelijke manier wordt uitgelegd,’ aldus Plink.

Jeroen Plink in zijn kantoor in New York, op de 36ste verdieping, met uitzicht op The Chrysler Building

Geen invuloefening

Naast de praktische uitleg biedt het bedrijf ook overzichten en modellen voor senior advocaten en een *database* met informatie over recente transacties. 'Hierdoor kan een partner zeggen: "Ik wil van de twintig meest recente deals weten wat er overeengekomen is over de *breakup fee*"', vertelt Plink. 'De meeste partners weten wat er in hun eigen praktijk gebeurt, maar niet wat er bij concurrenten speelt. Nu hebben zij binnen vijf minuten de benodigde informatie die anders uren onderzoek had gekost.'

De teksten op de website zijn samengesteld door juristen die, voordat ze bij ons kwamen werken, advocaat waren bij grote Amerikaanse topkantoren, zoals Sullivan & Cromwell en Skadden Arps,' vertelt Plink. 'Zij delen op de website hun jarenlange ervaring met ons publiek, ze weten precies waar ze het over hebben. Bovendien wordt de *content* constant bijgehouden. Een traditionele uitgeverij print een boek en als dat uiteindelijk op de plank ligt, loop je eigenlijk alweer achter. Zodra er een wijziging van het recht of een ontwikkeling in de markt is, hebben wij de dag daarna het materiaal op de website aangepast.'

Plink stelt dat boeken met uitleg over een managementbuy-out vaak redelijk academisch zijn. 'Wij leggen in praktische termen uit hoe een bepaalde transactie werkt, begeleid door modellen. De modellen zijn geen invuloefening – dat maakt het te simpel – maar het is een goed beginpunt om een transactie mee te beginnen. Toen ik als advocaat werkte, kende ik een hoop mensen die het gevoel hadden alleen maar papier te schuiven en niet wisten hoe het geheel werkte. Wij proberen advocaten weer overzicht te geven.'

Emotioneel rijk

PLC is in 1990 in Engeland opgericht, als een uitgeverij met printuitgaven. Het eerste tijdschrift van PLC was een blad, gericht op ondernemingsrechtadvocaten, waarin nieuwe transacties werden uitgelegd. Volgens Plink een groot succes, waarna PLC uitleg en modellen van transacties

online zette. 'De meeste Engelse kantoren hebben *professional support lawyers* die modellen en interne memo's verzorgen. Deze ontwikkelen wij nu voor de juridische markt in Engeland en ook in de VS.' In Engeland gaat het momenteel om 800 kantoren en 1700 bedrijfsjuridische afdelingen. De Nederlandse markt is te klein om het model rendabel aan te bieden, maar in de VS zijn er ruim 250 kantoren en eenzelfde aantal juridische afdelingen die het systeem gebruiken.

'Een dag na wijziging van het recht hebben wij het materiaal op de website aangepast'

Het aandeel van Plink in deze groei is opmerkelijk. 'Ik ben hier vier jaar geleden in mijn eentje begonnen en de verwachting is dat we aan het einde van het jaar tweehonderd mensen in dienst hebben.' Toen hij in 2000 wegging bij Clifford Chance zette Plink samen met een collega een bedrijf op dat software maakte om het due diligenceproces te verbeteren en kostenefficiënt te maken. 'Het idee van het programma was slim, alleen de timing was niet best. Onze eerste versie kwam net na 9/11 uit, toen de hele markt instortte. We hadden niet veel keus en hebben het bedrijf verkocht aan PLC.' Spijt heeft hij daar niet van. 'Het was in de internetbubbel, de tijd dat iedereen dacht rijk te gaan worden met software. Ook wij dachten dat.' En? 'Emotioneel heel erg rijk. En de rest, ach ja, ik klaag niet. Maar nee, ik ben er niet rijk van geworden.'

Meer dan kantoren laten zien

Efficiëntie is de voornaamste reden dat kantoren gebruikmaken van de diensten van PLC, stelt Plink. Zeker nu volgens hem

kantoren volop bezig zijn te onderzoeken wat ze kunnen doen met vaste prijsafspraken. 'Laatst hoorde ik een jurist zeggen dat alternatieven voor urendeclaraties op tierseks lijken: iedereen heeft het erover, niemand weet hoe het moet en in de praktijk doet bijna niemand het. Toch zie je in New York een enorme *drive* naar alternatieve declaraties, zoals *fixed fee*. Ik meen dat er meer gebeurt met vaste prijsafspraken dan kantoren laten zien.' PLC springt hier op in door juristen *tools* te geven waarmee ze de kosten binnen vaste prijsafspraken kunnen houden.

PLC probeert ook via recruitment de kantoren te beïnvloeden. 'Kantoren stellen zichzelf nu de vraag of het niet in hun nadeel kan werken als concurrenten PLC hebben en zij niet,' zegt Plink. 'We verkopen niets aan rechtenfaculteiten, maar werken wel bewust aan marketing. Amerikaanse rechtenstudenten gebruiken de zomervakantie om stage te lopen bij een kantoor. Wij geven al die *summer associates* toegang tot PLC. Als zij uiteindelijk gaan werken, willen wij dat ze zeggen: "Jullie hebben geen PLC, dat is raar".'

Plink houdt bewegingen in de advocatuur goed in de gaten. Hij ziet dat eenvoudig juridisch werk steeds vaker wordt uitbesteed, zoals ook het werken met *virtual law firms* toeneemt. 'Die hebben werknemers in dienst die vroeger advocaat waren. Bedrijven kunnen hun expertise tegen een fractie van de kosten inhuren, omdat er geen duur kantoor van betaald hoeft te worden. Dit soort trends blijven we met interesse volgen.'

Van de Veluwe

Voorlopig blijft Plink nog in New York. 'Ik zit in een van de gaafste steden van de wereld en mag hier een bedrijf opzetten dat in de UK zeer succesvol is. Nog steeds wanneer ik hier loop, denk ik bij mezelf: het is Jeroen uit de Veluwe die in de grote stad mag werken! Bekenden zeiden dat ze de vriendelijkheid van de Amerikanen zo onecht vinden. Maar weet je', zegt hij lachend, 'ik heb liever iemand die onecht naar me glimlacht dan een of andere chagrijnige man die me aan de kant duwt.'

* Het gesprek met Jeroen Plink werd mede geïnspireerd door het oorspronkelijke plan van Christ'l Dullaert van Le Tableau om met Nederlandse advocaten New York te bezoeken.

Kroniek Strafproces- recht

kroniek
2010-2011

Deel II

INHOUD

deel II

Ontneming: *Formaliteiten, Verweren, Bewijs, Berekening, Medeplegen en verdeling* »
Processtukken » Rechtsmiddelen: *Rechtsmiddelenperikelen, Appelschriftuur,*
(Verschoonbare) termijnoverschrijding » Salduz » *Verschoningsrecht* »
Verzoekschriften ex artt. 89 Sv en 591a Sv: *Art. 89 Sv, Art. 591a Sv* » *Wetgeving*

deel I

(*Advocatenblad* 2011-8, 10 juni 2011)

Aanwezigheid en gemachtigd raadsman » *Beslag en beklag: Formaliteiten, Toetsingscriteria* »
Benadeelde partij » *Bewijsrecht: Verklaring verdachte en zwijgrecht, Feiten van algemene bekendheid en*
eigen waarneming, Vormverzuimen art. 359a Sv » *Dwangmiddelen: Fouillering, Telefoontap, Observatie*
en doorzoeking, DNA, Voorlopige hechtenis » *Getuigenverzoeken*

In dit tweede deel van de Kroniek Strafprocesrecht 2010–2011 onder andere ontwikkelingen in ontnemingsprocedures, Salduz-rechtspraak, verschoningsrecht, processtukken en nieuwe wetgeving. De kroniek, over de periode mei 2010 tot en met april 2011,¹ is gebaseerd op uitspraken gepubliceerd in vakbladen als de *NbSr*, *NJ* en het *NJB*.

P.T.C. van Kampen, R. Malewicz, C.W. Flokstra en A.J. van der Velden²

Ontneming

Formaliteiten

Ingevolge het eerste lid van art. 311 Sv is de officier van justitie verplicht uiterlijk bij requisitoir kenbaar te maken of een ontnemingsvordering aanhangig wordt gemaakt, alsmede of daartoe een strafrechtelijk financieel onderzoek (sfo) is ingesteld. Wordt het voornemen om een ontnemingsvordering aanhangig te maken niet tijdig kenbaar gemaakt, dan kan dat leiden tot niet-ontvankelijkheid (zie HR 9 december 2003, *NJ* 2004, 199, LJN: AK3574). In HR 11 januari 2011 (LJN: BN2297) was door de officier van justitie bij requisitoir wel mededeling gedaan van de voorgenomen ontnemingsvordering, maar niet van het ingestelde sfo. De HR overwoog dat de mededelingsplicht ten aanzien van de voorgenomen ontnemingsvordering niet op één lijn kan worden gesteld met de plicht tot het kenbaar maken dat een sfo is ingesteld. Die eerste plicht ziet immers op de rechtszekerheid en de tweede strekt ertoe de betrokkene in de gelegenheid te stellen zich in het kader van een sfo te verdedigen. Aan de hand van de beoordelingsfactoren van art. 359a Sv zal derhalve moeten worden besloten welk rechtsgevolg moet worden verbonden aan het verzuim om kenbaar te maken dat een sfo is ingesteld. De HR voegt daaraan toe dat slechts in uitzonder-

lijke gevallen plaats zal zijn voor niet-ontvankelijkheid van de officier van justitie.

In aansluiting op HR 7 juli 2009 (*NJ* 2009, 422 m.nt. Reijntjes, LJN: BI2307) stelde de HR in het arrest van 11 mei 2010 (*NJ* 2010, 283, LJN: BL7660) dat verjaring van de strafbare feiten waarvoor de betrokkene veroordeeld is, alsmede verjaring van soortgelijke feiten zoals bedoeld in art. 36e lid 2 Sr en andere strafbare feiten zoals bedoeld in art. 36e lid 3 Sr, niet aan ontneming van het wederrechtelijke verkregen voordeel ter zake deze feiten in de weg staat (zie ook HR 22 juni 2010, LJN: BM3368).

Ook in de ontnemingsprocedure heeft de betrokkene ingevolge art. 511d lid 1 Sv jo. art. 311 lid 4 Sv het recht op het laatste woord. In HR 28 september 2010 (*NJ* 2010, 536, LJN: BN0019) kon niet blijken dat dit recht aan de betrokkene was verleend, zodat cassatie volgde.

Verweren

De rechter is niet gehouden te reageren op onderbouwde verweren en standpunten die niet uitdrukkelijk zijn voorgedragen ter terechtzitting. Uit HR 22 februari 2011 (LJN: BM6159) volgt dat dit ook geldt in

ontnemingszaken, waarbij uitdrukkelijk onderbouwde standpunten in een conclusie van antwoord – die is ingediend in het kader van een schriftelijke voorbereiding zoals bedoeld in art. 511d lid 1 Sv – eveneens ter terechtzitting moeten worden voorgedragen indien de verdediging wenst dat de rechter op die standpunten reageert.

Bewijs

Net als in strafzaken dient de ontnemingsuitspraak de inhoud te bevatten van de bewijsmiddelen waaraan de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel is ontleend. Verklaringen en mededelingen van de raadsman kunnen niet als bewijsmiddel dienen (zie HR 15 december 2009, *NJ* 2010, 26, LJN: BK2129), net zomin als een overgelegde pleitnota (zie HR 31 oktober 2006, LJN: AX9180). In aansluiting daarop kan ook hetgeen is opgenomen in een conclusie van antwoord niet als bewijs worden gebruikt voor de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel, zo volgt uit HR 28 september 2010 (*NJ* 2010, 531, LJN: BL6659).

Dat de rechter de bewijsmiddelen moet weergegeven waaraan de schatting van het voordeel is ontleend (zie HR 12 januari

¹ Dit met uitzondering van de Salduz-jurisprudentie, waarvan we nog een belangrijk arrest uit juni 2011 hebben opgenomen.

² Mevr. prof. mr. P.T.C. van Kampen is advocaat bij Franken Zuur Van Baarlen Van Kampen Advocaten te Amsterdam en hoogleraar Strafrechtspraktijk aan de Universiteit Utrecht; mr. R. Malewicz is redactielid van dit blad en advocaat bij Cleerdin & Hamer Advocaten Amsterdam; mr. C.W. Flokstra en mevr. mr. A.J. van der Velden zijn advocaat bij Cleerdin & Hamer Advocaten te Almere en Amsterdam.

2010, NJ 2010, 477, LJN: BK2125) betekent dat hij voldoende nauwkeurig moet aangeven aan welk bewijsmiddel hij de feiten en omstandigheden waarop de schatting van wederrechtelijke voordeel is gebaseerd, heeft ontleend (zie HR 29 juni 2010, NJ 2010, 407, LJN: BM9426). In deze zaak had het hof het wederrechtelijk verkregen voordeel geschat op basis van feiten en omstandigheden die wezen op financiële verwevenheid tussen de twee betrokkenen, zonder in voldoende mate van nauwkeurigheid de bewijsmiddelen aan te geven waaraan die feiten en omstandigheden waren ontleend. Overigens overwoog de HR daarbij wel dat voor wat betreft de mate van toerekening van het voordeel aan de betrokkene, de hiervoor omschreven eis niet geldt. Voldoende is dat een bepaalde rolverdeling tussen betrokkenen uit het onderzoek ter terechtzitting is gebleken.

Zie in aansluiting hierop ook HR 13 juli 2010 (NJ 2010, 478, LJN: BM2560). In deze zaak had het hof nagelaten in voldoende mate nauwkeurig aan te geven aan welke bewijsmiddelen de feiten en omstandigheden waren ontleend op grond waarvan het voordeel was geschat. Het hof had in de beslissing alleen die delen van het ont nemingsrapport opgenomen waarin de conclusies van de verbalisanten stonden weergegeven en derhalve niet de aan die conclusies ten grondslag liggende feiten en omstandigheden.

Berekening

In ontnemingszaken waarbij het voordeel (mede) bestaat uit vreemde valuta dient de rechter zowel de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel als de omvang van de uiteindelijke betalingsverplichting in euro's uit te drukken, zo volgt uit HR 13 juli 2010 (NJ 2011, 101 m.nt. Borgers, LJN: BL1454). Alleen op die wijze kan immers inzichtelijk worden gemaakt of, en zo ja, in hoeverre de rechter van de matigingsbevoegdheid gebruik heeft gemaakt (zie over de problematiek bij gewijzigde wisselkoersen de annotatie van M.J. Borgers bij het arrest). Daarnaast zal de omvang van de betalingsverplichting in een concreet bedrag moeten worden uitgedrukt, behoudens in een situatie zoals omschreven in art. 36e lid 4 volzin 3 Sr. Tevens bepaalde de HR in het arrest van

13 juli 2010 met verwijzing naar de wetsgeschiedenis dat ook de rentevergoeding over conservatoir in beslag genomen geldbedragen als wederrechtelijk verkregen voordeel is aan te merken.

Indien door de verdediging kosten worden aangevoerd die in mindering moeten worden gebracht op het geschatte wederrechtelijk verkregen voordeel, dan dient onderbouwd te worden aangevoerd wat de directe relatie is tussen de kosten en het delict waaruit het voordeel zou zijn verkregen. Tevens dient onderbouwd te worden aangevoerd dat die kosten daadwerkelijk zijn voldaan. Gebeurt dat niet, dan hoeft de rechter niet te reageren op een verweer strekkende tot vermindering van het geschatte wederrechtelijk verkregen voordeel, zo volgt uit HR 28 september 2010 (NJ 2010, 534, LJN: BM6894) en HR 16 november 2010 (LJN: BN8234).

Indien nog niet onherroepelijk is vastgesteld wat veroordeelde aan de benadeelde partij is verschuldigd, dan is de rechter bevoegd daarmee rekening te houden bij de vaststelling van het wederrechtelijk verkregen voordeel – maar de rechter is daartoe niet verplicht, volgt uit HR 8 maart 2011 (LJN: BP0299).

Medeplegen en verdeling

Indien er meerdere daders zijn, zal de rechter moeten onderzoeken aan wie in welke mate het voordeel feitelijk is toe te rekenen (zie o.a. HR 16 maart 2010, LJN: BK647). In HR 15 februari 2011 (LJN: BP0076) was de betrokkene veroordeeld wegens het medeplegen van het telen

van hennep en diefstal van elektriciteit. Het wederrechtelijk verkregen voordeel werd echter door het hof geheel aan de betrokkene toegerekend nu de stelling van betrokkene, dat de opbrengst gedeeld werd, geen steun vond in het dossier. De HR stelde dat de toerekening niet zonder meer begrijpelijk is, gezien de eerdere vaststelling dat er sprake was van medeplegen. Een verweer strekkende tot verdeling van het wederrechtelijk verkregen voordeel kan echter niet voor het eerst in cassatie worden geuit, zo volgt uit HR 29 maart 2011 (NJ 2011, 158, LJN: BP0255).

Processtukken

Over het begrip ‘processtukken’ handelt onder meer de conclusie van A-G Aben bij HR 28 september 2010 (LJN: BL9016). In genoemde zaak werd namens verdachte in cassatie geklaagd over het feit dat de verdediging – ondanks een verzoek daartoe – in eerste aanleg kreeg over een afschrift van (volledig) dossier A. Op basis van dat dossier wenste de verdediging na te gaan of verdachte wel (terecht) als verdachte werd aangemerkt en of de taps de toets der kritiek konden doorstaan. De Hoge Raad doet de zaak af met verwijzing naar art. 81 RO. A-G Aben maakt in zijn conclusie onderscheid tussen enerzijds ‘processtukken’ (‘de door politie en justitie gegenereerde resultaten van feitenonderzoek’) en anderzijds de aanleiding van het onderzoek en de middelen en methoden met behulp waarvan de onderzoeksresultaten tot stand zijn gekomen. In de visie van de

A-G behoren de uit een ander strafdossier afkomstige stukken tot de tweede categorie, hetgeen betekent dat artt. 30 e.v. Sv niet op deze stukken van toepassing zijn (maar de Dev Sol-jurisprudentie wel).

Zie over het begrip ‘processtuk’ voorts de uitspraak van de Rechtbank Haarlem 6 mei 2010, LJN: BM3469 (Klimop), in welke zaak de verdediging een bezwaarschrift had ingediend tegen de weigering van de R-C om o.a. audioverhoren van de verdachte als processtuk aan te merken en subsidiair een kopie van deze opnamen te verstrekken aan de verdediging. De rechtbank overweegt dat audioverhoren niet als processtukken zijn aan te merken, maar dat wel een kopie aan de verdediging moet worden verstrekt nu het niet van de verdediging gevegd kon worden deze elders uit te luisteren. Anders: zie Rechtbank Amsterdam 14 juni 2010, LJN: BN1032, in welke zaak de rechtbank tot de conclusie kwam dat het Openbaar Ministerie een afschrift van een cd-rom met beelden van een bewakingscamera moest verstrekken aan de verdediging nu het hier een processtuk betrof.

De aan HR 6 april 2010 (NJ 2010, 218, LJN: BLo641) ten grondslag liggende zaak van verdachte X betrof een zaak die gelijktijdig maar niet gevoegd werd behandeld met de zaken van drie medeverdachten. In een dergelijke situatie wordt een ter zitting door een verdachte afgelegde verklaring geacht uitsluitend te zijn afgelegd in diens eigen zaak. Echter, in deze zaak verzocht de A-G ter zitting het hof om de griffier terstond proces-verbaal op te laten maken in de zaak tegen een van de medeverdachten. Het hof gaf gevolg aan dit verzoek, waarna de A-G verzocht het proces-verbaal te voegen in de zaak van X. De raadsman verzette zich, maar het hof wees (ook) dit verzoek van de A-G toe. De Hoge Raad overweegt dat de toewijzing van het verzoek geen blijk geeft van een onjuiste rechtsopvatting omtrent art. 321 lid 3 Sv noch omtrent enig beginsel van een behoorlijke procesorde.

De uitoefening van de bevoegdheid nieuwe stukken te overleggen in de hogerberoepsprocedure is onderwerp van HR 29 juni 2010, LJN: BL7709, NJ 2010, 409. In

de onderliggende zaak stond het hof toe dat na dupliek door verdachte nog nieuwe stukken werden ingediend, maar het hof hield vervolgens bij de beraadslaging geen rekening met deze stukken. De HR overweegt (met verwijzing naar HR 16 november 1999, NJ 2000, 214) dat de uitoefening van de bevoegdheid om in hoger beroep nieuwe stukken over te leggen, onderworpen is aan de beginselen van een behoorlijke procesorde. Daarbij komt betekenis toe aan de belastende of ontlastende aard van die stukken, (bij belastende stukken) aan de al dan niet complexe aard van de zaak en aan het stadium waarin de procedure zich bevindt. Indien ter zitting het overleggen van stukken (impliciet) wordt toegestaan, terwijl na sluiting van het onderzoek wordt geoordeeld dat die stukken buiten beschouwing moeten blijven, leidt dit tot nietigheid van het onderzoek ter terechtzitting. De HR voegt daaraan nu toe dat indien in hoger beroep wordt verzocht om het overleggen van stukken of bescheiden, de rechter een afwijzende beslissing moet motiveren aan de hand van de hiervoor genoemde maatstaf. Bij toewijzing van het verzoek zal de rechter de overgelegde stukken bij zijn beraadslaging moeten betrekken. Dat laatste heeft het hof (uitdrukkelijk) niet gedaan, zodat het middel gegrond is. De HR merkt nog wel op dat indien de overgelegde stukken verweren bevatten, de rechter niet gehouden is daarop een beslissing te nemen indien deze verweren niet uitdrukkelijk ter zitting zijn voorgedragen. De hiervoor genoemde maatstaf geldt ook in ontnemingszaken: zie HR 11 januari 2011, NJ 2011, 45, LJN: BO1590/BO1287. Zie tevens HR 31 mei 2011, LJN: BO6332.

HR 12 april 2011, LJN: BN4351 betreft de situatie dat het hof bij arrest verwijst naar onderzoeksresultaten uit dossier X. In cassatie wordt daarover door de verdediging geklaagd, en naar het oordeel van de HR terecht: noch de processen-verbaal van de zittingen in eerste aanleg en in hoger beroep, noch het aan de HR toegezonden dossier houden immers in dat dit dossier X (behoudens enkele met name genoemde delen) deel uitmaakt van het dossier in de onderhavige strafzaak of daaraan na aanvang van het onderzoek ter zitting is toegevoegd. Ook blijkt niet dat

de onderzoeksresultaten waarnaar het hof verwijst, de verdachte anderszins bekend waren. Aldus rijst het ernstige vermoeden dat het hof art. 301 lid 4 Sv niet heeft nageleefd. Daaraan doet niet af dat de verdediging te kennen heeft gegeven geen behoefte te hebben aan het voorhouden van of bespreken van stukken, waarna de voorzitter van het hof heeft medegedeeld dat alle stukken van het dossier in deze strafzaak worden geacht te zijn voorgehouden. Volgt cassatie.

Rechtsmiddelen

Rechtsmiddelenperikelen

Bekend is dat een rechtsmiddel op verschillende manieren kan worden aangewend: door het afleggen van een verklaring ter griffie door de verdachte zelf, een (bepaaldelijk) gevolmachtigde advocaat of een vertegenwoordiger van de verdachte die over een bijzondere volmacht beschikt – maar ook (sinds HR 22 december 2009, NJ 2010, 102 m.nt. Borgers, LJN: BJ7810) doordat een advocaat aan een griffiedewerker een schriftelijke volmacht (ex. art. 450 lid 3 Sv) verleent om namens de verdachte een rechtsmiddel in te stellen.

In Gerechtshof Amsterdam 21 oktober 2010, NJFS 2011, 16, LJN: BO3222 ging het om een niet-verschenen verdachte en een advocaat die niet uitdrukkelijk gemachtigd was de verdediging te voeren. Het hof deed ambtshalve onderzoek naar de vraag of het hoger beroep rechtsgeldig was ingesteld. De advocaat verklaarde dat hij hoger beroep had ingesteld, maar dat de zinsnede uit de akte dat hij bepaaldelijk was gevolmachtigd om hoger beroep in te stellen, niet op waarheid berustte nu die volmacht niet was gegeven door zijn cliënt. De advocaat meende dat hij de belangen van zijn cliënt diende te behartigen door het instellen van hoger beroep tegen het bij verstek gewezen vonnis. De advocaat gaf ter zitting van het hof voorts aan dat hij geen contact met zijn cliënt had gehad, dat hij niet wist of zijn cliënt bekend was met de inhoud van het vonnis, en dat hij niet wist of een behandeling van de zaak in hoger beroep was terug te voeren op de verklaarde wens van zijn cliënt. Volgt niet-

ontvankelijkverklaring. Zie omtrent een schriftelijke volmacht ten behoeve van het instellen van hoger beroep HR 1 februari 2011, NJ 2011, 70, LJN: BO7992, in welke zaak de verdachte niet was verschenen maar er wel een gemachtigde raadvrouw ter zitting was. Het hof concludeerde na onderzoek naar de handtekening op de volmacht, welke handtekening werd vergeleken met de overige handtekeningen van de verdachte op stukken in het dossier, dat de volmacht vals was, zodat de verdachte niet-ontvankelijk werd verklaard in hoger beroep.

Hoewel het instellen van rechtsmiddelen lang niet altijd goed gaat, hoeft dit evenwel – zo blijkt uit de hierna besproken uitspraken – niet altijd fataal te zijn.

In Gerechtshof Leeuwarden 23 september 2010, NJFS 2010, 321, bleek uit de akte niet dat de advocaat (welke ter griffie namens een andere advocaat hoger beroep instelde) bepaaldelijk was gevolmachtigd om hoger beroep in te stellen namens de verdachte. Het hof oordeelde evenwel dat de verdachte ontvankelijk was in het hoger beroep nu de advocaat ter zitting had aangegeven dat hij telefonisch van zijn cliënt opdracht had gekregen om hoger beroep in te stellen. Aangenomen moet worden dat de raadsman door de verdachte bepaaldelijk was gevolmachtigd tot het instellen van hoger beroep, zodat het enkele ontbreken van de vermelding van een bepaaldelijk gegeven volmacht in de akte rechtsmiddel niet in de weg staat aan de ontvankelijkheid van het hoger beroep. Het hof hecht voorts waarde aan het feit dat de betreffende akte een bij de griffie van de rechtbank in gebruik zijnde standaardakte is, waarin gebruikelijk staat vermeld dat de raadsman door de verdachte bepaaldelijk is gevolmachtigd tot het instellen van hoger beroep. In het onderhavige geval bevatte de standaardakte deze zinsnede niet. Het hof overweegt dat ‘aangezien deze standaardakte rechtsmiddel wordt gebezigt en ter ondertekening wordt aangeboden door een justitiële autoriteit, mag de ondertekenaar – ook wanneer deze advocaat is, zoals in het onderhavige geval – erop vertrouwen dat die standaardakte geen later fataal blijken fouten of leem-

ten bevat, waaronder het ontbreken van de vermelding dat de raadsman door de verdachte bepaaldelijk is gevolmachtigd tot het instellen van hoger beroep, en dat door de ondertekening en inlevering daarvan ook het beoogde doel, te weten het rechtsgeldig instellen van hoger beroep, wordt bereikt’. Zie voor een soortgelijk geval, maar dan over de geldigheid van een appelschriftuur: HR 30 maart 2010, LJN: BL3194, alsmede HR 31 mei 2011, LJN: BQ1941.

In de zaak die ten grondslag lag aan HR 13 juli 2010, NJ 2010, 461, LJN: BM2496 had de vader van de verdachte namens de verdachte hoger beroep ingesteld, terwijl de (vereiste) bijzondere volmacht daartoe ontbrak. Het hof verklaarde de verdachte niet-ontvankelijk nu onvoldoende was gebleken dat de verdachte zijn vader had gemachtigd om hoger beroep in te stellen. Van belang is dat de akte rechtsmiddel ten onrechte vermeldde dat de bedoelde volmacht aan de akte was gehecht, maar dat de griffiemedewerker de vader had toegestaan de officiële machtiging na te zenden. Tevens bevond zich onder de stukken een standaardformulier voor de opgave van grieven tegen het vonnis, welk formulier was ingevuld door de verdachte. De HR vernietigt het arrest en stelt vast dat het hof het voornoemde formulier niet heeft betrokken bij het onderzoek naar de vraag of de verdachte ontvankelijk is in het hoger beroep. Daardoor is de mogelijkheid opengebleven dat de verdachte erop heeft vertrouwd dat door de tijdige verstrekking aan de griffie van dat formulier dat hem klaarblijkelijk vanwege de griffie was verstrekt, was voldaan aan de toezegging door zijn vader aan de griffieambtenaar om een bijzondere volmacht na te zenden. Of de verdachte daarop ook mocht vertrouwen, is mede afhankelijk van de vraag of de griffieambtenaar hem dan wel zijn vader in toereikende mate heeft geïnformeerd over de eisen die aan een dergelijke bijzondere volmacht worden gesteld.

Ook in HR 7 september 2010, NJ 2010, 488, LJN: BM6671 blijft het arrest van het hof niet in stand nu de niet-ontvankelijkverklaring van de verdachte in haar hoger beroep ontoereikend is gemotiveerd. De

HR overweegt dat het hof de juistheid van de door de verdachte aangevoerde omstandigheid dat de bode in eerste aanleg haar had meegedeeld dat zij een nieuwe oproep zou ontvangen, niet in het midden had mogen laten. Dit zou een gerechtvaardigde verwachting kunnen hebben gewekt dat de beroepstermijn op een later tijdstip zou aanvangen dan uit de wet voortvloeit.

Appelschriftuur

Bij het instellen van het rechtsmiddel hoger beroep is het veelal van belang dat een appelschriftuur wordt ingediend. Niet alleen is dat nodig om voor het gerechtshof aan te geven waarover het appel in tweede instantie moet gaan (grievens), ook eventuele onderzoekswensen dienen te worden opgegeven.

Bij een tijdig ingediende schriftuur geldt voor niet eerder gehoorde getuigen dat het verzoek om hen te horen, wordt beoordeeld aan de hand van het criterium ‘in het belang van de verdediging’ en niet aan de hand van het noodzaakscriterium. Dat gaat overigens nog wel eens fout, ook in de afgelopen periode weer (bijvoorbeeld HR 11 januari 2011, LJN: BO1584/BO1585 en HR 26 oktober 2010, LJN: BO1726).

Daarbij geldt overigens niet dat het hof ook een beslissing *moet* nemen op de in de appelschriftuur genoemde verzoeken. Alleen op ter zitting herhaalde verzoeken is het hof gehouden te beslissen. Dat volgt uit art. 287.3.a Sv. Die regeling geldt ook voor de verdachte die geen raadsman heeft (HR 17 mei 2011, LJN: BP9406). Het is dus zaak de in de appelschriftuur omschreven onderzoekswensen tijdig te herhalen.

Een appelschriftuur kan per fax worden ingediend, dat werd al bepaald in HR 2 maart 2010, LJN: BK5516. Daarmee is de sluitingstijd van de griffie niet meer van belang. In HR 12 april 2011, LJN: BP2746 had het hof overwogen dat de om 17.12 uur ingediende schriftuur te laat was ingediend. De Hoge Raad besloot daarentegen dat een per fax verzonden appelschriftuur die ter griffie van het gerecht is begonnen binnen te komen vóór 24.00 uur op de laatste dag van de ingevolge art. 410.1 Sv geldende termijn van veertien dagen na

het instellen van het hoger beroep, moet worden aangemerkt als binnen deze termijn ingediend.

Daarbij is wel van belang dat in de schriftuur wordt vermeld dat de raadsman gemachtigd is door zijn cliënt om de schriftuur in te dienen. Staat het niet uitdrukkelijk vermeld en verschijnt een advocaat ter zitting die aangeeft niet te zijn gemachtigd om ter zitting op te treden, dan moet het hof tenminste de gelegenheid bieden aan de verschenen advocaat om zich uit te laten over de vraag of hij al dan niet gemachtigd was om de appelschriftuur in te dienen. Pas daarna (en bij ontkennend antwoord) kan worden toegekomen aan toepassing van art. 416 lid 2 Sv, waardoor de verdachte niet-ontvankelijk kan worden verklaard in zijn beroep (HR 22 februari 2011, LJN: BN9223).

In zijn standaardarrest over de appelschriftuur bepaalde de Hoge Raad dat er uitzonderingen mogelijk zijn op de termijn van veertien dagen voor het indienen van de appelschriftuur (HR 19 juni 2007, LJN: AZ1702). Omstandigheden die later indienen van een appelschriftuur kunnen rechtvaardigen, zijn onder andere nieuwe ontwikkelingen in de zaak die ten tijde van het moeten indienen van de schriftuur nog niet bekend waren. Ook het pas later uitwerken van het vonnis kan een omstandigheid zijn waardoor het gerechtvaardigd is dat een schriftuur later dan veertien dagen na instellen van het hoger beroep wordt ingediend. Op die bijzondere omstandigheden moet dan wel uiter-

lijk op de eerste zitting een beroep worden gedaan, ook als op die zitting geen inhoudelijke behandeling plaatsvindt (HR 7 december 2010, LJN: BN2370).

(Verschoonbare) termijnoverschrijding

Voor duidelijke en gemotiveerde verweren aangaande verontschuldgbare termijnoverschrijding gaat op dat daarvoor een responsieplicht voor de rechter geldt. In HR 12 oktober 2010, NJ 2010, 585, LJN: BL7694 (met verwijzing naar HR 22 februari 2005, LJN: AR3700) vernietigt de HR het arrest van het hof nu het hof had nagelaten te responderen op het door de verdachte gevoerde verweer dat deze – kort samengevat – dacht dat hij in hoger beroep was gekomen doordat hij op de vraag van de politierechter of hij afstand deed van het recht om in hoger beroep te gaan, juist had aangegeven dat hij wel in hoger beroep wilde. Toen het de verdachte, na raadpleging van zijn advocaat, bleek dat die mededeling aan de politierechter niet afdoende was, had hij alsnog hoger beroep ingesteld. De HR overweegt voorts dat het hof bij de beoordeling van het verweer had behoren te betrekken dat de verdachte in eerste aanleg niet door een raadsman werd bijgestaan en ‘dat de wet er niet in voorziet dat een verdachte die, nadat hem op de voet van art. 381 Sv de gelegenheid is geboden om afstand te doen van het openstaande rechtsmiddel, ten overstaan van de politierechter verklaart dat hij het rechtsmiddel wenst aan te wenden, door die rechter wordt inge-

licht omtrent de formaliteiten die daartoe moeten worden vervuld’. Vgl. ook HR 22 februari 2011, LJN: BO6742.

In de aan HR 15 maart 2011, NJ 2011, 136, LJN: BP2429 ten grondslag liggende zaak ging het om een verdachte die niet binnen de appeltermijn hoger beroep had ingesteld. De (niet gemachtigde) raadsman ter zitting voerde ter zitting in hoger beroep aan dat zijn cliënt twee kinderen had verloren, depressief was, hetgeen werd onderbouwd met een verklaring van een psycholoog. Het hof verklaarde de verdachte niet-ontvankelijk nu de verdachte bekend was geweest met de datum van de zitting in eerste aanleg en derhalve binnen de wettelijke termijn van veertien dagen hoger beroep had moeten instellen. De HR vernietigt het arrest van het hof en overweegt dat het hof, gelet op hetgeen door de raadsman (onderbouwd) was aangevoerd, zijn beslissing nader had moeten motiveren en blij had moeten geven onderzoek te hebben ingesteld naar de vraag of, en zo ja, gedurende welke periode na het vonnis de verdachte in een zodanige psychische gesteldheid verkeerde dat hij niet in staat was te beoordelen of hoger beroep diende te worden ingesteld. Met verwijzing naar HR 6 januari 2004, NJ 2004, 181 merkt de HR op dat een termijnoverschrijding gedurende een dergelijke periode de verdachte niet toegerekend zou kunnen worden, zodat de verdachte dan ontvankelijk zou kunnen zijn in het hoger beroep.

In de aan HR 4 januari 2011, LJN: BO4029 ten grondslag liggende zaak draaide het om een memo van een griffiemedewerker op grond waarvan het hof oordeelde dat de verdachte tijdig op de hoogte was van de zitting in eerste aanleg. Het hof oordeelde daarna dat de verdachte niet binnen de termijn van veertien dagen hoger beroep had ingesteld en derhalve niet-ontvankelijk was. De HR laat dit arrest niet in stand, nu het memo enkel inhield dat verdachte aan de griffiemedewerker te kennen heeft gegeven een kopie van de ontnemingsvordering te hebben ontvangen, maar niet dat hij ook kennis droeg van de dagvaarding in de strafzaak. Evenmin kon uit de inhoud van het memo worden afgeleid dat de verdachte op de hoogte was van de dag van de zitting van de strafzaak in eer-

Toen ik begon met faxen,
klonk nog Gute Nacht, Freunde,
mijnheer de rechter, ik was op tijd!

ste aanleg, zodat het oordeel van het hof niet begrijpelijk is.

Salduz

De discussie in de rechtswetenschap over de vraag of de beslissingen van het EHRM in *Salduz vs. Turkije* (NJ 2009, 214) en *Panovits vs. Cyprus* (NJ 2009, 215) ook een recht inhouden op bijstand van een advocaat *tijdens* het politieverhoor werd opnieuw gevoed door de uitspraak van het EHRM van 14 oktober 2010 in de zaak *Brusco vs. Frankrijk* (EHRM 14 oktober 2010, zaaknr. 1466/07, *NJB* 2011, 31). De stelling dat een recht op rechtsbijstand tijdens het politieverhoor kan worden afgeleid uit de zaak *Brusco* werd echter afgewezen door het Gerechtshof Amsterdam (17 november 2010, LJN: BO4356), het Gerechtshof Den Bosch (18 januari 2011, LJN: BP1068), het Gerechtshof Arnhem (29 november 2010, LJN: BO5301) en het Gerechtshof Leeuwarden (9 november 2010, LJN: BP3327).

Met betrekking tot mogelijke derdenwerking (in strijd met *Salduz* verkregen verklaringen van verdachte A mogen ook niet bij verdachte B worden gebruikt) was nog geen duidelijkheid gerezen. In lagere rechtspraak was weinig steun voor een dergelijke derdenwerking te vinden in verband met het *Schutznormvereiste*. Zeer recent heeft de Hoge Raad die lagere rechtspraak bevestigd en helaas een streep gehaald door de rekening van de derdenwerking (HR 7 juni 2011, LJN: BP2740). De Hoge Raad overwoog daarbij dat het recht van de verdachte op een eerlijk proces en het recht om niet aan zijn eigen veroordeling te hoeven meewerken, beperkt is tot de verklaring die de verdachte in zijn eigen strafzaak heeft afgelegd. Het strekt zich niet uit tot verklaringen van bijvoorbeeld medeverdachten. Onder verwijzing naar HR 30 maart 2004, LJN: AM2533, rov. 3.5 verwees de Hoge Raad expliciet naar de *Schutznorm*, waarbij de kanttekening werd gemaakt dat indien door vormverzuimen bij de totstandkoming van de verklaring van een medeverdachte de betrouwbaarheid van die verklaring wezenlijk is beïnvloed, de rechter om die

reden een dergelijke verklaring buiten beschouwing zal laten (vgl. HR 30 maart 2004, LJN: AM2533, rov. 3.6.4).

Jeugdigen en kwetsbare verdachten kunnen onder omstandigheden aanspraak maken op verdergaande rechtsbescherming in het kader van het consultatierecht. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het arrest van Gerechtshof Arnhem van 21 april 2010 (LJN: BM1937) waarin een jeugdige verdachte werd gehoord zonder voorafgaande consultatie en zonder bijstand tijdens het verhoor zelf. De jeugdige verdachte had aangegeven eerst een advocaat te willen consulteren, maar tevens aangegeven dat hij de volgende dag een verklaring zou afleggen, met of zonder advocaat, wat ook gebeurde. Het hof overwoog dat op de politie niet alleen de plicht rust zich ervan te verzekeren dat de jeugdige verdachte op de hoogte wordt gesteld van zijn recht op rechtsbijstand, maar ook de plicht zich ervan te verzekeren dat de verdachte zicht heeft op wat de consequenties zijn van zijn proceshouding. Daarnaast moet de politie de mogelijkheid verwezenlijken dat de verdachte tijdens zijn verhoor van (rechts)bijstand is voorzien. Zie voor een meerderjarige verdachte die door zijn beperkte verstandelijke capaciteiten verdergaande rechtsbescherming toekomt het vonnis van de Rechtbank Arnhem van 27 augustus 2010 (LJN: BN5151).

Daarnaast werd in de feitenrechtspraak regelmatig de vraag opgeworpen of het recht op rechtsbijstand voorafgaand aan het eerste politieverhoor ook geldt voor de niet-aangehouden verdachte. De HR stelt in het arrest van 9 november 2010 (LJN: BN7727) met verwijzing naar het standaardarrest van 30 juni 2009 (LJN: BH3079) dat de opvatting, dat uit de rechtspraak van EHRM zonder meer volgt dat het consultatierecht van de aangehouden verdachte ook geldt voor de niet-aangehouden verdachte, onjuist is. Aandacht verdient daarbij wel de conclusie van A-G Knigge, die weliswaar dit standpunt van de Hoge Raad eveneens inneemt, maar daarbij aantekent dat de rechtspraak van het EHRM nog in ontwikkeling is en dat

bijzondere omstandigheden tot een ander oordeel kunnen leiden.

Feitenrechtters hebben in de tijdspanne tussen het arrest van het EHRM inzake *Salduz* en het standaardarrest van de Hoge Raad van 30 juni 2009 een aantal malen getracht de strekking en reikwijdte van het *Salduz*-arrest te relativiseren. Het feit dat de verdachte was geweest op zijn zwijgrecht en gezien zijn strafrechtelijk verleden op de hoogte moet zijn geweest van zijn processuele rechten, kan echter niet ten grondslag liggen aan de verwerping van een *Salduz*-verweer (HR 25 januari 2011, LJN: BO6696). Dat geldt eveneens voor de verdachte die in vrijheid zijn verklaring heeft afgelegd (HR 21 december 2010, LJN: BO3408 en HR 5 oktober 2010, LJN: BN1705) en/of niet om vooroverleg met een advocaat heeft verzocht (HR 30 november 2010, LJN: BN8387) en/of zijn verklaring niet in een later stadium heeft ingetrokken (HR 8 februari 2011, LJN: BO9838). Zie voor relativiserende overwegingen in recentere feitenrechtspraak o.a. Rechtbank Amsterdam 13 december 2010 (LJN: BO9111) en Rechtbank Arnhem 8 september 2010 (LJN: BN6764).

Ten slotte werd in de feitenrechtspraak regelmatig een *Salduz*-verweer verworpen indien de verdachte, na raadpleging van een advocaat dan wel met bijstand van een advocaat, een verklaring had afgelegd met dezelfde inhoud en/of strekking als de verklaring die was afgelegd in strijd met het consultatierecht. In HR 21 december 2010 (LJN: BN9293) wordt echter overwogen dat een dergelijke verwerping blijkt geeft van een onjuiste rechtsopvatting. De HR herhaalt dat standpunt nogmaals in het arrest van 26 april 2011 (LJN: BP9900) en stelt dat dit ook geldt ten aanzien van het gebruik van *Salduz*-verklaringen voor de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel in ontnemingsprocedures.

Verschoningsrecht

Over het verschoningsrecht handelt HR 16 november 2010, LJN: BN0008. Aldaar handelt het om het verzuim van het hof

om een ter zitting gehoorde getuige aan te zeggen dat hij bij de nadere zitting eveneens aanwezig behoorde te zijn, gelet op het feit dat de verdediging desgevraagd liet weten geen afstand te doen van de getuigen en het hof verzocht om de getuige voor de nadere zitting op te roepen. De Hoge Raad oordeelt dat het hof – gelet op het feit dat het verzoek van de verdediging dient te worden aangemerkt als een verzoek als bedoeld in art. 319 lid 3 jo. 331 lid 1 jo. 415 Sv – inderdaad had dienen te bepalen dat de aanwezigheid van de getuige bij nadere zitting vereist was, tenzij het hof van oordeel was dat door niet-inwilliging van het verzoek de verdachte redelijkerwijs niet in zijn verdediging werd geschaad. In aanmerking genomen echter dat de getuige bij de eerstbedoelde zitting verklaarde zich op zijn verschoningsrecht te beroepen, en de verdediging bij de volgende zitting niet heeft gepersisteerd bij het verzoek de getuige nogmaals te horen, heeft de verdachte geen rechtens te respecteren belang bij de klacht, aldus de Hoge Raad.

HR 28 september 2010, NJ 2010, 532, LJN: BM6656 handelt over een verdachte geheimhouder (advocaat). In HR 29 juni 1993, NJ 1993, 692 oordeelde de HR dat de R-C onder het toenmalig geldende art. 125g Sv niet bevoegd was gesprekken, gevoerd door middel van een telefoonaansluiting die door een advocaat in de uitoefening van zijn beroep wordt gebezigd, af te luisteren, maar dat die regel niet geldt indien de advocaat zelf verdachte is. Daarin is met de wet waarbij onder meer art. 126aa Sv is ingevoerd, geen verandering gekomen, aldus de HR. Volgens de totstandkomingsgeschiedenis van die wet zal, als het gaat om mededelingen die zijn gedaan door of aan een geheimhouder die zelf verdachte is, vernietiging van de desbetreffende processen-verbaal achterwege kunnen blijven: dan zal het belang van de waarheid in het onderzoek tegen de verdachte geheimhouder mogen prevaleren boven het belang van het verschoningsrecht. Art. 4 lid 3 van het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken voorziet in waarborgen voor het geval het gaat om mededelingen die zijn gedaan door of aan een geheimhouder die

zelf verdachte is: in dat geval dient de OvJ bij toepassing van art. 126aa Sv het oordeel van een gezaghebbend lid van de beroepsgroep in te winnen, aldus ook HR 20 april 2010, LJN: BK3369 (zie 'Kroniek Strafprocesrecht 2010, deel II', in: *Advocatenblad* 2010-8).

HR 12 oktober 2010, LJN: BN0526 (Willem H.) handelt over het afgeleid verschoningsrecht. Meer in het bijzonder gaat het om een verklaring van de (toenmalig) secretaresse van verdachtes toenmalig raadsman. In hoger beroep is door de verdediging (onder meer) bepleit dat genoemde verklaring voor het bewijs diende te worden uitgesloten, gelet op dit afgeleid verschoningsrecht. De HR wijst er in reactie op dat een advocaat zich in rechte op zijn verschoningsrecht kan beroepen, maar dat dit verschoningsrecht de advocaat slechts toekomt met betrekking tot wetenschap die hij in de normale uitoefening van zijn beroep heeft gekregen. Het oordeel van het hof dat daarvan in dit geval geen sprake was, getuigt niet van een verkeerde rechtsopvatting en is, gelet op de verklaring van de secretaresse, evenmin onbegrijpelijk. Dat geldt ook

daar waar het hof de brief van de raadsman zelf over de situatie voor het bewijs heeft gebruikt, nu die brief naar het kennelijke en niet onbegrijpelijke oordeel van het hof door de raadsman niet is geschreven in zijn hoedanigheid van raadsman van de verdachte.

Verzoekschriften ex artt. 89 Sv en 591a Sv

Art. 89 Sv

Indien achteraf gezien de verdachte onterecht tijd in voorlopige hechtenis heeft doorgebracht, dan kan ter vergoeding van die onrechtmatig ondergane detentie een verzoek tot schadevergoeding worden ingediend. Als maatstaf voor vergoeding geldt dat het LOVS (Landelijk Overleg van Voorzitters van de Strafsectoren) normbedragen heeft vastgesteld, te weten 80 euro voor de detentie in het huis van bewaring en 105 euro voor de nachten doorgebracht op het politiebureau of in beperkingen.

Schadevergoeding? Het heeft die nacht geregend en gevroren. Als u niet oppast brengen we een week ziekenhuis in rekening - Dat heeft de detentie u op zijn minst bespaard...

Van de hoogte van die bedragen kan om verschillende redenen worden afgeweken. Een reden om minder schade toe te kennen was bijvoorbeeld gelegen in de omstandigheid dat de gewezen verdachte als ongewenst vreemdeling minder materiële schade had geleden (Gerechtshof Amsterdam 7 maart 2011, LJN: BP7257). Ook in Rechtbank Den Haag 29 juni 2010, LJN: BN1203 werd overwogen dat de verzoekster tijdens de detentie van rijkswege was voorzien van voeding en onderdak en daarom geen kosten had hoeven maken.

Ook komt het nog steeds (steeds vaker?) voor dat ondanks een vrijspraak geen vergoeding wordt toegekend, omdat daarvoor geen gronden van billijkheid aanwezig zouden zijn. Meestal hangt het samen met het gedrag van de verzoeker. Formeel mag achteraf niet worden teruggekomen op de schuld van de verdachte, maar in een aantal uitspraken blijkt het negatieve gedrag van de verzoeker toch aan schadevergoeding in de weg te staan. Voorbeeld daarvan is de uitspraak van het Gerechtshof Arnhem 9 juni 2010, LJN: BM7572. Daarin concludeerde het hof dat de verzoeker door zijn dreigende en intimiderende houding jegens de politie de verzekering en voorlopige hechtenis grotendeels over zichzelf had afgeroepen. De Rechtbank Amsterdam (21 oktober 2010, LJN: BO7710) matigde de schadevergoeding omdat de verzoeker niet al in een eerder stadium, maar pas ter zitting de juistheid van zijn bekende verklaring had betwist, waardoor hij zelf de gronden had verschaft voor het blijven voortbestaan van de verdenking.

De termijn waarbinnen een verzoek moet worden ingediend, is drie maanden na beëindiging van de zaak. In tegenstelling tot de beroepstermijn die kan gelden bij gewone strafzaken (namelijk indien bij verstek veroordeeld), geldt bij verzoeken ex art. 89 Sv niet dat de termijn pas aanvangt op het moment dat de verzoeker bekend is geraakt met de beslissing tot beëindiging van de zaak (Gerechtshof

Arnhem 27 oktober 2010, LJN: BO2005 en in een andere uitspraak).

Art. 591a Sv

Kosten die een gewezen verdachte voor aan hem verleende rechtsbijstand heeft moeten maken, komen krachtens art. 591a Sv voor vergoeding in aanmerking.

Ook rechtsbijstand die al in de opsporingsfase is verleend, reistijd en wachttijd kunnen voor volledige vergoeding in aanmerking komen, aldus Rechtbank Den Bosch 15 maart 2011, LJN: BQ0069. Opmerkelijk daarbij is dat in deze uitspraak het vaak door het OM in stelling gebrachte Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 niet als maatgevend wordt beschouwd voor de gekozen raadsman die op betalende basis rechtsbijstand verleent. Het voornoemde besluit ziet, aldus de rechtbank, op vergoedingen aan advocaten die op basis van een toevoeging optreden. De rechtbank verwijst daarbij naar jurisprudentie van de Hoge Raad (HR 2 februari 1993, NJ 1993, 551). Voorts is het interessant dat de rechtbank de forfaitaire vergoeding (540 euro) voor het opstellen en indienen van het verzoekschrift met factor 3 vermenigvuldigt vanwege de omvang en de complexiteit van het verzoekschrift.

Wel is het van belang dat de kosten voor verleende rechtsbijstand ten laste zijn gekomen van de verzoeker zelf en niet zijn vergoed door een derde. In een uitspraak van het Gerechtshof Den Haag (18 november 2010, LJN: BO4489) werd bepaald dat onvoldoende was komen vast te staan dat de verzoeker zelf daadwerkelijk de kosten voor rechtsbijstand had gedragen. Betalingen van de verzoeker aan de derde werden zonder nadere omschrijving gedaan. Daardoor was geen causaal verband vast te stellen tussen stortingen van de geldbedragen door verzoeker op rekening van de derde en het voldoen van de declaraties door die derde. Het verzoek werd daarom integraal afgewezen.

Bijna een maand later herhaalde het Gerechtshof Den Haag zijn standpunt in een zaak waarbij de kosten van rechtsbijstand waren gedragen door een vakbond.

De schadevergoeding, indien toegewezen, zou aan die vakbond moeten worden afgedragen. Daarmee was slechts de financiële positie van de vakbond in het geding en kon niet worden aangenomen dat de verzoeker zelf de kosten van rechtsbijstand had gedragen (Gerechtshof Den Haag 9 december 2010, LJN: BP3107).

Wetgeving

Gelet op het karakter en de omvang van deze kroniek zal er op deze plaats slechts bij een tweetal wetsvoorstellen worden stilgestaan. Enkele andere wetten en wetsvoorstellen zijn reeds aan bod geweest (zie bijvoorbeeld voor een bespreking van de Wet versterking van de positie van het slachtoffer in het strafproces (inwerkingtreding 1 januari 2011, *Stb.* 2011, 1) de opmerkingen in deel I van deze Kroniek onder 'Benadeelde partij').

Op 15 april 2011 is het wetsvoorstel raadsman en politieverhoor gepubliceerd en ter consultatie rondgestuurd. Zie voor een zeer uitgebreide en kritische bespreking van dit wetsvoorstel het artikel van A. de Swart, verschenen in *Advocatenblad* 2011-7, pp. 29 e.v.

Tot slot wordt opgemerkt dat in mei 2011 de minister een wetsvoorstel dat beoogt de gronden van de voorlopige hechtenis uit te breiden, voor advies naar verschillende instanties heeft gestuurd (zie ook de Actualiteiten voor in dit nummer). Uit het wetsvoorstel blijkt dat verdachten van uitgaansgeweld of geweld tegen personen met een publieke taak zoals politie, brandweer en ambulancepersoneel, straks in afwachting van de snelrechtzitting kunnen worden vastgehouden, waarna ze aansluitend aan de (eventuele) veroordeling hun straf uitzitten. Het wetsvoorstel introduceert een nieuwe grond voor voorlopige hechtenis bij berechting binnen zeventien dagen (snelrecht). Vereist is wel dat het waarschijnlijk is dat de rechter een vrijheidsstraf van enkele weken of maanden oplegt.

In memoriam

mr. Jan Schoneveld

Leiden, 9 december 1959

Leiderdorp, 15 juni 2011

Op 15 juni 2011 is mr. Jan Schoneveld op 51-jarige leeftijd plotseling overleden.

Jan Schoneveld studeerde rechten aan de Rijksuniversiteit te Leiden. Na enige jaren als docent Recht in het onderwijs te hebben gewerkt werd Jan in mei 1992 beëdigd als advocaat en procureur bij de Rechtbank 's-Gravenhage. Jan was als stagiaire werkzaam op het kantoor van mr. J. van der Plas te Den Haag. Vanaf mei 1993 tot en met december 1997 was hij als advocaat werkzaam op het kantoor van 't Hof & Schoneveld. Daarna vestigde hij zich als zelfstandig advocaat te Rijnsburg aan de Korte Vaart 9. Vanaf september 2001 is Jan als advocaat werkzaam geweest bij Bos Van der Burg advocaten te Zoetermeer. Jan was een bijzonder gewaardeerd senior medewerker van het kantoor.

Jan Schoneveld was een allround advocaat, die zich van meet af aan op velerlei rechtsgebieden heeft bewogen. Vanaf september 2001 heeft hij zich in toenemende mate bezig gehouden met de ondernemingsrechtpraktijk. Jan was een sociaal bewogen en betrokken advocaat, die vakbekwaamheid, ijver en inzet steevast hoog in het vaandel heeft gedragen. Hij genoot als advocaat een goede reputatie. Jan Schoneveld heeft voorts dagelijks oprechte en warme belangstelling getoond in het wel en wee van het kantoor en de kantoorgenoten. Zowel cliënten als kantoorgenoten deden nimmer tevergeefs een beroep op hem.

Jan was een markante persoonlijkheid en een bijzonder fijne collega, Gedurende een lange periode heeft Jan een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling en de voorspoed van Bos Van der Burg advocaten. Alle advocaten en medewerkers van dit kantoor bewaren dierbare herinneringen aan deze loyale persoonlijkheid en goede advocaat,

Bos Van der Burg is Jan Schoneveld bijzonder veel dank verschuldigd.

(advertenties)

Dietvorst & Te Braake

advocaten

Zoeken ingaande 1 oktober 2011 een

advocaat medewerker / vergevoerd stagiair (m/v)

voor de algemene praktijk met
aantoonbare belangstelling voor
en ervaring op het gebied van de
civiele- en faillissementspraktijk.

Uw sollicitatie met CV kunt u binnen
14 dagen richten aan:

Dietvorst & Te Braake Advocaten
Postbus 380
4460AT Goes
Info@dietvorstentebraake.nl

WitloxTuzkapan

advocaten

Word jij onze nieuwe collega?

Wij zoeken een advocaat/advocate met eigen praktijk ter versterking en aanvulling van ons bevolgen kantoor, dat sinds 1997 bestaat.

Wij zijn een hechte groep enthousiaste advocaten, gespecialiseerd in arbeidsrecht, familierecht, strafrecht, verbintenissenrecht en vreemdelingenrecht.

Wij onderscheiden ons door een inspirerende collegiale werksfeer, passie voor het vak, gevoel voor service, kwaliteit en kostenbeheersing.

Wij jij je eigen praktijk bij ons verder ontwikkelen en een bijdrage leveren aan de groei en expertise van ons kantoor, neem dan contact op met :

Maarten Witlox (witlox@witloxtuzkapan.nl)
WitloxTuzkapan advocaten
Keizersgracht 462
1016 GE Amsterdam
www.witloxtuzkapan.nl

In de voetsporen van haar overgrootvader

Xian Kong verliet als rechtenstudent haar woonplaats Shanghai om één jaar in Leiden te studeren. Als haar toen verteld was dat ze ooit Nederlands advocaat zou worden, had ze het niet geloofd.

'Mijn doel was ook van mensen te leren'

Anna Italianer

Xian Kong zal haar eerste dag in Nederland niet snel vergeten: het was september, de zon scheen en de terrassen zaten vol. 'Ik houd, zoals de meeste Chinezen, niet erg van de zon,' vertelt Xian. 'Ik had een grote paraplu uitgeklast om me te beschermen. Mensen keken me aan alsof ik gek was.' In 2002 was Nederland geen populaire bestemming voor Chinese studenten. Liever ging men naar

Engeland, Canada of Amerika. Maar Xian koos er bewust voor haar master *International Business Law* in Leiden te doen. Nederland heeft niet alleen een zelfde *civil law* stelsel als China, de keuze was ook ingegeven door de wens in de voetsporen te treden van haar overgrootvader. 'Hij is mijn held,' zegt Xian. 'Als enige jurist in de familie was hij in het internationale recht gepromoveerd aan de Sorbonne in Parijs en zat hij in de diplomatieke dienst. Gedurende zijn verblijf in Europa heeft

hij bij het Internationale Hof van Justitie in Den Haag gewerkt. Ik wilde deze juridische hoofdstad van de wereld zelf zien en zijn voorbeeld volgen.'

Het was wel wennen op de Leidse universiteit, want sommige verschillen tussen Chinese en Nederlandse studenten deden Xian versteld staan. 'Nederlandse studenten zijn zo mondig. Studenten die bijvoorbeeld klagen wanneer de opdrachten moeilijker zijn dan vorig jaar, ongehoorlijk! Chinese studenten klagen nooit

en werken keihard. Na mijn studiejaar zou ik nog kort stage lopen bij Bird & Bird in Den Haag en daarna terugkeren naar China, maar dat liep anders. Ik ging wel terug, maar stond kort daarna weer voor de Chinese ambassade om een visum aan te vragen. Bij Bird & Bird ontmoette ik namelijk mijn huidige echtgenoot en we besloten ons in Nederland te vestigen.'

Doel

Terug in Nederland in 2005 werkte Xian enige tijd op een nichekantoor in Rotterdam, gespecialiseerd in Chinees recht. 'Adviezen aan Nederlandse zakenmensen die in China een *business* wilden opzetten,' zo omschrijft ze haar werkzaamheden. 'De behoefte van Nederlandse bedrijven aan goede adviezen over business in China is groot, maar je kan een cliënt vanuit Nederland slechts een beperkte kwaliteit aan juridisch advies bieden. Er is in China zoveel regelgeving en jurisprudentie die ook nog eens voortdurend verandert. De interpretatie van bepaalde wet- en regelgeving kan in Shanghai heel anders zijn dan in Hangzhou, terwijl de steden op één uur rijden van elkaar liggen. Je moet echt ter plekke zijn om dit allemaal te kunnen volgen. Ik kon dus wel in algemene zin adviseren, maar dat was niet wat ik op dat moment voor ogen had: ik was jong, zocht verdieping en wilde graag Nederlands recht studeren en op een Nederlands kantoor werken. Mijn doel was niet alleen uit de boeken, maar ook van mensen te leren.'

Een bezoek aan een carrièrebeurs bracht Xian in aanraking met Loyens & Loeff. Zij zochten een advocaat voor hun – toen net opgerichte – Chinese praktijk. Het klikte meteen en ze besloten samen verder te gaan, waarbij Xian de kans werd geboden in deeltijd rechten te studeren. 'Ik dacht: leuk, weer studeren,' lacht Xian. 'Nogal naïef, ik had er niet bij stilgestaan dat ik ook de taal onder de knie moest krijgen voordat ik me bij de universiteit kon inschrijven. Maar ook na een intensieve cursus kon ik niet meteen de boeken induiken, want rechtenstudenten in Leiden moeten loten. Erg grappig, in China bestaat zoiets niet.' Na drie jaar studie werd Xian beëdigd als Nederlands advocaat.

Adviezen

Bij Loyens & Loeff adviseert Xian met het team uit de Chinese praktijk Chinese cliënten die in of via Nederland willen investeren. 'De invloed van China op de wereldeconomie is enorm toegenomen. Een paar jaar geleden was de markt nog vrij rustig; nu zijn er elke maand talrijke transacties gaande. Nederland is een goede locatie met een gunstig belastingklimaat als *stepping stone* voor Chinese bedrijven die buiten China willen investeren. Ik vind het interessant dat ik als advocaat en soms ook als bemiddelaar ervoor kan zorgen dat dit proces soepel verloopt. Ik kan mijn cliënten in hun eigen taal uitleggen wat bepaalde concepten naar Nederlands recht voor hun betekenen. Natuurlijk zijn er cultuurverschillen, maar zeker op zakelijk gebied

bestaan er veel overeenkomsten tussen de Chinezen en de Nederlanders. Beiden zijn praktisch, ondernemend en doelgericht. Dat maakt het zaken doen wel zo efficiënt.'

Beschermd beroep

'Voordat China een open economie werd, waren er weinig advocaten,' zegt Xian. 'De meeste afgestudeerde juristen gingen werken bij de rechtbank of als wetgever of toezichthouder bij overheidsinstellingen. Mensen hadden weinig behoefte aan advocaten omdat er nauwelijks ruimte was voor eigen ondernemingen. Door de golf van westerse investeringen is het internationale rechtsbesef sterk toegenomen en het belang van het rechtssysteem verduidelijkt. Advocatenkantoren leren veel van het Westen en ontwikkelen zich razendsnel. Chinese advocatenkantoren beginnen het topniveau te bereiken, maar misschien voelen ze wel dat ze nog een inhaalslag moeten maken en is in China om die reden de titel "advocaat" beschermd. Buitenlandse advocaten of Chinese advocaten, werkzaam voor een buitenlands kantoor, zijn daarom "adviseur" of "consultant". Dat maakt veel Chinese juristen niet zoveel uit, inhoudelijk doen ze hetzelfde werk.'

Hoewel Xian het heerlijk vindt in Nederland, verwacht ze niet altijd te blijven. 'Ik denk dat mijn toekomst toch in Azië ligt – niet per se in China overigens, het kan ook Hong Kong of Singapore zijn. Voor wie durft, biedt die dynamische markt namelijk veel kansen.'

(advertentie)

TOGA
atelier
Schout & Katsantonis

Toga's op maat

Hoge kwaliteit, oog voor detail en
uitstekende service.
Tevens rijksleverancier

Industrieweg 51
Tel. 010 - 245 07 66
E-mail: info@toga.net

3044 AS Rotterdam
Fax 010 - 245 07 67
Web: www.toga.net

ALT KAM BOER ADVOCATEN

CIVIELE CASSATIE?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging
- zie onze website voor voorbeeldzaken

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag
Tel.: 070 - 358 94 79, fax: 070 - 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Het Nieuwe Werken

Het begrip komt regelmatig voorbij: Het Nieuwe Werken (HNW). Maar wat is het precies en hoe geven kantoren er invulling aan?

Hedy Jak

‘Onze manier van werken is geheel ingericht op flexibiliteit. We hebben dan ook geen vaste werkplekken maar werkruimtes die we cockpits noemen,’ vertelt Patrick de Loeff, advocaat bij Dijkstra Voermans in Utrecht. ‘We werken met laptops die we in elke cockpit kunnen aansluiten. Ik heb ook geen eigen, vaste telefoon. Bij de entree op kantoor hangt een rek met looptelefoons waar je er ’s ochtends eentje uithaalt. Hierop kun je met een eigen code inloggen en dit correspondeert met jouw eigen vaste nummer en het interne doorlooptnummer.’

Het kantoor werkt al tien jaar met flexibele werkplekken en daar is destijds bewust voor gekozen, zegt marketing- en communicatiemedewerker Desiré Wijffels. ‘Het past bij onze weinig hiërarchische kantoorcultuur. We hebben bijna geen vaste structuren en advocaten zitten verspreid over verschillende vestigingen. Bovendien is het kostenbesparend.’

De Loeff ervaart HNW als prettig. ‘Je zit niet alleen met sectiegenoten op een gang waardoor je ook in contact komt met andere kantoorgenoten. Het is wel eens voorgekomen dat ik achter het net viste en alle kamers bezet waren. Dan ga ik thuis werken. Het maakt niet uit waar je werkt en hoe je het inricht. Mits je ervoor zorgt dat je bereikbaar bent en collega’s je agenda kunnen inzien,’ benadrukt De Loeff. ‘Uiteindelijk ben je zelf verantwoordelijk voor het behalen van je resultaten en uiteraard ook voor de declarabele uren die je maakt.’

Modus vinden

Bij het Amsterdamse kantoor Abeln Advocaten verkennen ze de mogelijkheden van HNW. Volgens advocate Ea Visser is de noodzaak er niet meer om op kantoor aanwezig te zijn. ‘Vroeger was iedereen aanwezig omdat op kantoor alles gebeurde. Nu heb je mail, kun je overal telefoneren en je stukken digitaal bekijken. De kantooruimte is qua vierkante meter behoorlijk prijzig en ik denk dat het anders kan.’ Visser ver-

telt dat zij een kantoor willen delen met andere beroepsgroepen. ‘Wij hebben veel contact met cliënten in de creatieve sector en de ICT. Het is leuk om naar hun bedrijfsvoering te kijken. Dan zie je duidelijke verschillen met de advocatuur. Ik vind dat inspirerend. Je wordt meer uit je advocatenwereld gehaald en krijgt een andere blik op wat je aan het doen bent. Ook Spaces [een organisatie die werkplekken verhuurt, red.] is een concept waar we naar kijken.’ Visser merkt op dat zowel de jonge als oude generatie openstaat voor HNW. ‘De reacties zijn positief. Enkelen maken zich zorgen over het onderlinge contact; hoe een team te vormen zonder op kantoor te zijn. Maar ik denk dat daar wel een modus in wordt gevonden.’

De Loeff vertelt dat er bij Dijkstra Voermans één grote kast staat met daarin alle dossiers. ‘Nieuwkomers moeten hier vaak wel aan wennen. Zij zijn gewend hun eigen kasten na te lopen om te kijken wat er nog moet gebeuren in lopende dossiers.’ Over de *clean desk policy* is hij minder te spreken. ‘Hierdoor heb je

Foto: Iris Loonen / HH

Column

Het brein van de advocaat

Dolph Stuyling de Lange

HNW in het kort

De essentie van HNW is het loskoppelen van arbeid van een vaste tijd en plaats. Van negen tot vijf op kantoor is niet meer het criterium, maar werken waar en wanneer het bij het werk, de klant, de organisatie of het leven van het personeel past. Zo kunnen bedrijfsprocessen slimmer ingericht worden wat tot kostenbesparingen leidt.

altijd wel een stapel dossiers die met je meereist als je op een andere vestiging of 's avonds wilt werken. Hoewel, nu het rustig is op kantoor ben ik deze week neergestreken in een cockpit en hoef ik niet op te ruimen,' grapt De Looff.

Dat probleem ondervangt Abeln Advocaten met *cloud computing*, waarbij documenten op een beveiligde omgeving online staan. 'Alle dossiers zijn bij ons ingescand,' vertelt Visser. 'Vanuit huis kun je op de server inloggen waardoor je geen dossiers hoeft mee te nemen en dat geeft meer vrijheid.'

Geen eendagsvlieg

Dat plaats- en tijdonafhankelijk werken geen hype is, blijkt ook uit het onlangs verschenen rapport *Imago Blauwdruk Arbeidsmarkt Juristen 2011* waarvoor marktonderzoeksbureau Blauw Research 569 rechtenstudenten in de laatste twee jaar van hun studie ondervroeg. Eén van de opmerkelijkste uitkomsten is dat een ruime meerderheid aangaf in hun toekomstige baan flexibel met werktijden te willen kunnen omgaan. Hierbij worden bij de advocatuur vraagtekens geplaatst. 'Niet iedereen is ervan overtuigd deze flexibiliteit te vinden binnen de advocatuur: ruim een kwart van de studenten vindt dat de advocatuur en in dat kader aan modernisering toe is,' is in het rapport te lezen. Ook uit onderzoek van de Radboud Universiteit Nijmegen in samenwerking met Moneypenny, een organisatie die HNW stimuleert, komt naar voren dat als werkgevers te weinig openstaan voor 'tijdruimtelijke flexibele werkoplossingen' dit ten koste gaat van arbeidspotentieel.

Wie een boekenwinkel binnenloopt, kan het niet ontgaan: neurobiologie is *hot* en er zijn planken vol met boeken over het brein. Zelf vind ik één van de meest interessante het boek *Onverwacht inzicht* van Jill Bolte Taylor, een Amerikaanse hersenanatoom die na een hersenbloeding zelf 'van binnenuit' verslag doet.

Hoe zit het nu met het advocatenbrein? Als het goed is, heeft iedere bestuurder van een advocatenkantoor daar wel enig inzicht in. Zo niet, dan nu in een notendop de hoofdlijnen:

- er wordt gesproken van 'brein' en niet van 'hersenen' omdat men erachter is gekomen dat die 'grijze massa' in onze schedel slechts een onderdeel is van het hele systeem van de circa 100 miljard neuronen die wij mensen hebben: een deel zit in het ruggenmerg, een deel ook rond het hart;
- met andere dieren delen we het reptielenbrein en het zoogdierenbrein (ook wel limbisch systeem genoemd). Belangrijke processen als je (on)veilig voelen, emoties en driften zitten in die breindelen. Daaromheen hebben we onze neocortex: de nieuwe hersenen die de mens tot zo'n succes hebben gemaakt en waarin ons vermogen zit om rationeel te denken;
- er is een aanzienlijk verschil tussen de linker- en rechterhersenhelft: links zit het analytische en zorgelijke ego-deel, rechts het spirituele deel dat ons ziet als een integraal onderdeel van de wereld om ons heen. Zeker in het westen hebben we ons aangeleerd het linkerdeel voorrang te geven – en dat geldt voor advocaten zo mogelijk nog sterker. Toch hebben we ook de rechterkant als optie, sla het boek van Bolte Taylor er maar op na;
- neuronen worden – anders dan onze andere lichaamscellen – na de geboorte nog maar mondjesmaat aangemaakt. Niettemin is ons brein niet statisch: wat je gebruikt, creëert actieve 'paadjes' en vergroot de capaciteit van de betrokken neuronen. Wie dus vooral met angst of zorg bezig is, maakt dat die gevoelens gemakkelijker de kop op steken. Wie daarentegen regelmatig mediteert, activeert breindelen die juist rust en geluksgevoelens bevorderen;
- het vermogen van het zoogdierenbrein en de neocortex om met elkaar te communiceren, is beperkt. Zo kun je een verlegen persoon wel overtuigend aangeven dat er voor verlegenheid geen reden is, maar dat heeft weinig effect. Veel van de neuronen-hoofdwegen zijn al in de vroege jeugd aangelegd en men valt snel weer terug in oude emoties en patronen, soms zelfs tegen beter weten in. Logica is daarom een minder goede remedie dan het laten opdoen van nieuwe ervaringen. En dat is het voordeel van trainingen: nieuwe ervaringen leggen weer nieuwe neuronen-paden aan.

Een bestuurder van een advocatenkantoor houdt met dit alles rekening: 'overtuigen' heeft slechts beperkt effect, ruimte geven voor het oefenen met positief gedrag en dat belonen, is daarentegen effectief. Dus niet boos worden als afspraken niet worden nagekomen, maar een veilige omgeving creëren en mensen opnieuw uitnodigen. Zo wordt de amygdala (het centrum van angst en stress in de hersenen) ontzien en kan men zich concentreren op het aanleggen van 'veilige paadjes' in de hersenen.

Wie, wat, waar?

Wie vertrok, wie stopte en wie begon voor zichzelf? Bent u zelf onlangs van kantoor gewisseld of eigen baas geworden? Mail ons kort uw verhaal of meld u aan via redactie@advocatenorde.nl.

Akkermans, mr. T.J.H.: RWW Advocaten te Leiden

Allaart, mw. mr. J.E.: Van den Brekel Advocatuur te Rotterdam

Beijersbergen van Henegouwen, mr. A.H.A.: Stam Reitsma Advocaten te Vught

Berg, mw. mr. J.A. van den: Spuistraat 10 Advocaten te Amsterdam

Berg, mr. K. van den: Kùlbs Advocaten B.V. te Amsterdam

Berge, mw. mr. T.V.M. ten: Boskamp & Willems Advocaten te Eindhoven

Bleker, mr. F.J.: Daniëls Huisman N.V. te Enschede

Boedhoe, mw. mr. F.S.: Anik Advocatuur te Bussum

Buter, mr. G.W. de: Heussen te Amsterdam

Brink, mw. mr. C.M.: Axon Advocaten te Amsterdam

Bruins Slot, mw. mr. M.J.: DLA Piper Nederland N.V. te Amsterdam

Coerts, mw. mr. S: OMVR Lunenberg Advocaten te Bunschoten-Spakenburg

Dam, mw. mr. F.G. van: Gaastra Advocaten te Schiphol

Diemel, mw. mr. O.: Advocatenkantoor Van Mierlo te Rosmalen

Dik, mw. mr. T.K.: Advocatenkantoor Dik te Leiden

Duivenboden, mr. R.H. van: Boot Advocaten te Amsterdam

Eldik, mr. G.H.R. van: Freshfields Bruckhaus Deringer LLP te Amsterdam

Foe, mw. mr. L.D.: Brokers Advocaten te Utrecht

Geerdes, mr. J.G.: Amice Advocaten B.V. te Almere

Gelder, mr. G.C.F. van: Stibbe N.V. te Amsterdam

Gevers, mr. J.J.: De Haan Advocaten & Notarissen te Assen

Haar Romeny, mr. N.Th. ter: Rischen & Nijhuis Advocaten te Rotterdam

Harskamp, mw. mr. M. van: HB Advocaten te Utrecht

Hedeman, mr. A.: Lauxtermann Advocaten te Amsterdam

Hendriks, mr. G.: Jansma en Hendriks Advocaten te Kampen

Hollants, mw. mr. M.C.A.: Advocatenkantoor Hollants te Tilburg

Holthuis, mr. J.V.M.: HIL International Lawyers & Advisers te Beijing

Houten, mr. L.W.: Luc Houten Advocaat Arbeidsrecht te Apeldoorn

Houtman – van Diesen, mw. mr. A. van: Bouwman Advocaten te Uden

Houweling, mr. M.S.: AKD te Rotterdam

Hugenholtz, mw. mr. L.: Alcmaria Advocaten te Alkmaar

Huijbregts, mr. P.A.J.: BANNING N.V. te Den Bosch

Huijg, mr. T.: Stibbe N.V. te Amsterdam

Jager, mr. L.C. de: Plouw Lodder Princen te Rotterdam

Jansma, mr. M.J.: Jansma en Hendriks Advocaten te Kampen

Janssen, mw. mr. W.I.: The Legal Group te Amsterdam

Jong, mr. R.A.: VDB Advocaten Notarissen te Waalre

Kertokarijo, mr. R.: Rijkema Van der Veen Advocaten & Mediators te Groningen

Kok, mr. M.H.C. de: Corio Nederland B.V. te Utrecht

Koorevaar, mr. J.F.: Lauxtermann Advocaten te Amsterdam

Lauxtermann, mr. M.R.: Lauxtermann Advocaten te Amsterdam

Liem, mw. mr. D.: VDB Advocaten Notarissen te Tilburg

Luns, mw. mr. N.C.E.C.: Cleerdin & Hamer Advocaten te Almere

Madunic, mw. mr. D.I.: Oudendijk Advocaten te Amsterdam

Meijwes, mw. mr. H.E.: De Boorder Schoots Familierechtadvocaten, Mediators en Collaborative Divorce Lawyers te Naarden

Mos, mw. mr. T. de: Claassen Advocaten te Eindhoven

Mulder, mw. mr. K.M.: VMW Taxand te Amsterdam

Muller, mr. D.S.: OMVR Lunenberg Advocaten te Bunschoten-Spakenburg

Nabuurs, mr. B.M.: Phillips Lighting B.V. te Eindhoven

Oreel, mr. A.: Lyondell Bassell te Rotterdam

Osch, mr. H.W. van: VDB Advocaten Notarissen te Waalre

Ottow, mr. J.S.J.: Adam Legal te Amsterdam

Palmen, mw. mr. E.F.E.: Baker & McKenzie Amsterdam N.V. te Amsterdam

Rafaela, mw. mr. B.V.: Doganer & Akdemir Advocaten te Rotterdam

Naar bedrijfsleven

Na acht jaar in de advocatuur op gebied van arbeidsrecht te hebben gewerkt, eerst bij Baker & McKenzie en daarna bij Van Doorne, heeft **Aedzer Oreel** (35) een carrièreswitch gemaakt. Sinds begin juni werkt hij als International Employment Counsel bij LyondellBasell, een Amerikaans-Nederlands bedrijf met hoofdkantoor in Rotterdam dat halffabricaten maakt voor de kunststofindustrie. 'Het internationale aspect spreekt me aan. Arbeidsrechtelijke kwesties van HR-managers in Europa en Azië komen bij mij terecht. Ik los ze op of zet ze uit bij lokale Franse, Duitse of Italiaanse advocaten.'

Prikkelende combinatie

Met haar eenmanszaak is **Thirza Dik** (35) een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met Janssen Ohlenroth & Partners Advocaten in haar woonplaats Leiden. 'Dat je je eigen tokootje hebt, dat spreekt me aan.' Hiervoor werkte ze bijna zes jaar voor Streefkerk Advocaten in Voorburg. Dik is met name op gebied van personen- en familierecht en aansprakelijkheids- en verzekeringsrecht actief. 'Personen- en familierecht vind ik interessant omdat je een wezenlijk verschil kunt maken voor mensen die in een heftige periode zitten. Aansprakelijkheids- en verzekeringsrecht is iets zakelijker. Deze combinatie vind ik prikkelend.'

Rijsterborgh, mr. A.J.: Rijsterborgh Bedrijfsadvocaat Company Lawyer te Dordrecht
Roffel, mr. G.: Stibbe N.V. te Amsterdam
Roos, mw. mr. J.F. de: De Roos Advocatuur te Londen
Roosmond, mr. J.: OMVR Lunenberg Advocaten te Bunschoten-Spakenburg
Rote – de Vries, mw. mr. O.J.: Verbeek-deCaluwé advocaten te Amsterdam
Sarrari, mr. F.: Schovers Advocaten & Mediators te Prinsenbeek
Schajik – Böhm, mw. mr. E.E.M. van: Bouwman Advocaten te Veghel
Schrader – Verseveld, mw. mr. Y.G.I.: Schrader Advocaat te Heerde
Stevens, mr. R.W.H.: NautaDutilh te New York
Swieten, mr. G.H. van: HIL International Lawyers & Advisers te Shanghai
Tilman, mr. S.B.M.: MannaertsAppels Advocaten Notarissen te Breda
Tuinman – ter Brugge, mw. mr. L.: De Haan Advocaten te Leeuwarden
Venrooij, mw. mr. N.E. van: Van der Goen Advocaten te Soest
Verduilt, mw. mr. M.J.: Kernkamp Advocate te Rotterdam
Vermeer, mr. F.F.P.M.: OMVR Lunenberg Advocaten te Bunschoten-Spakenburg
Versluis, mr. G.H.A.: Bouwman Van Dommelen Advocaten te Veenendaal
Verzijden, mw. mr. K.E.: Axon Advocaten te Amsterdam
Visschers, mr. R.D.J.: Leijzer & Visschers Advocaten te Zutphen
Vogel, mr. J.H.S.: Veraart De Granada Advocaten te Alkmaar
Voort, mr. M.G.P.E. van der: Kennedy van der Laan te Amsterdam
Vries, mw. mr. A.E.M. de: Jans & Hage-naars Advocaten te Amsterdam
Vries, mr. M.H. de: Vlaskamp Advocaten B.V. te Amersfoort
Vugt – van Moorsel, mw. mr. L.G.M. van: VM Advocatuur te Den Bosch
Weers, mr. J. van: Jans & Hage-naars Advocaten te Amsterdam
Wal, mw. mr. E. van der: Houthoff Buruma te Rotterdam
With, mr. drs. P. de: De Bont Advocaten te Amsterdam

Nieuw kantoor/ associatie

Advocatenkantoor Dik (mw. mr. T.K. Dik) te Leiden
Advocatenkantoor Hollants (mw. mr. M.C.A. Hollants) te Tilburg
Axon Advocaten (mw. mr. C.M. van den Brink en mw. mr. K.E. Verzijden) te Amsterdam
Bouwman Advocaten (mw. mr. E.E.M. van Schajik – Böhm) te Veghel
De Roos Advocatuur (mw. mr. J.F. de Roos) te Londen
HIL International Lawyers & Advisers (mr. J.V.M. Holthuis) te Beijing
HIL International Lawyers & Advisers (mr. G.H. van Swieten) te Shanghai
Jansma en Hendriks Advocaten (mr. G. Hendriks en mr. ing. M.J. Jansma) te Kampen
Lauxtermann Advocaten (mr. A. Hedeman, mr. J.F. Koorevaar en mr. M.R. Lauxtermann) te Amsterdam
Leijzer & Visschers Advocaten (mr. R.D.J. Visschers) te Zutphen
Luc Houten Advocaat Arbeidsrecht (mr. L.W. Houten) te Apeldoorn
Lyondell Basell (mr. A. Oreeel) te Rotterdam
OMVR Lunenberg Advocaten (mw. mr. S. Coerts, mr. D.S. Muller, mr. J. Roosmond en mr. F.F.P.M. Vermeer) te Bunschoten-Spakenburg
Rijsterborgh Bedrijfsadvocaat Company Lawyer (mr. A.J. Rijsterborgh) te Dordrecht
Schrader Advocaat (mw. mr. Y.G.I. Schrader – Verseveld) te Heerde
VM Advocatuur (mw. mr. L.G.M. van Vught – van Moorsel) te Den Bosch

Medevestiging

Bouwman Advocaten (mw. mr. E.E.M. van Schajik – Böhm) te Veghel
HIL International Lawyers & Advisers (mr. J.V.M. Holthuis) te Beijing
HIL International Lawyers & Advisers (mr. G.H. van Swieten) te Shanghai

‘Eigen richting bepalen’

Als commercieel medewerkster bij een makelaar en aannemer kwam **Yvonne Schrader** (43) al met de bouwsector in aanraking. Ze deed deze baan naast haar deeltijdstudie rechten. Na bijna tien jaar als advocaat op gebied van civiel bouwrecht te hebben gewerkt, is ze deze maand haar eigen kantoor in Heerde begonnen. Hiervoor werkte ze bij Nysingh advocaten-notarissen in Zwolle. ‘Ik ben nu flexibeler en kan mijn eigen richting bepalen.’

Leijzer & Visschers Advocaten (mr. R.D.J. Visschers) te Zutphen
OMVR Lunenberg Advocaten (mw. mr. S. Coerts, mr. D.S. Muller, mr. J. Roosmond en mr. F.F.P.M. Vermeer) te Bunschoten-Spakenburg

Kager, mr. J.N.D.M. Eindhoven 01-06-2011
Korlaar van Blijenburgh, mw. mr. A.L. van Hedel 23-05-2011
Mik, mr. R.A. Amsterdam 24-05-2011
Moerkoert, mw. mr. G.D. Amsterdam 01-06-2011
Mooijweer, mw. mr. M. Den Haag 01-06-2011
Mulder, mr. J. Amsterdam 01-06-2011
Neijenhuisen, mr. P. Amsterdam 27-05-2011
Meerman – Padt, mw. mr. M. Haarlem 01-06-2011
Poot, mr. E.H. Amsterdam 01-06-2011
Raaij, mr. O.S.C. van Utrecht 01-06-2011
Sanders, mw. mr. K. Amsterdam 26-05-2011
Spaans, mr. S.C. Huizen 01-06-2011
Stoekart, mw. mr. A.C. Utrecht 01-06-2011
Verster, mr. T.A.J. Breda 01-06-2011
Wijbenga, mr. J.D. Amsterdam 19-05-2011
Winter, mr. M.A.J. de Middelburg 01-06-2011
Witte, mw. mr. N.F.G. Deventer 01-06-2011
Wolters, mw. mr. K. Badhoevedorp 23-05-2011

Uit de praktijk

Akker, mr. H.C. van den Waddinxveen 01-06-2011
Bartels, mr. D.A.N. Zeist 24-05-2011
Berg, mw. mr. L.A.W. von Breda 01-06-2011
Cancian, mr. M. Arnhem 15-05-2011
Carstens, mw. mr. F.C. Amsterdam 30-05-2011
Crijns, mw. mr. K.H.J. Amsterdam 01-06-2011
Essink, mr. J.D. Rotterdam 01-04-2011
Fleer, mw. mr. L. Rijswijk 01-06-2011
Goldsmid, mw. mr. M.E. Arnhem 01-06-2011
Hondelink, mr. E.A.M.R. Zeist 01-06-2011
Hubert, mw. mr. C. Den Haag 01-06-2011
Huiskes, mr. Q.W.B. Amsterdam 01-06-2011
Kager, mw. mr. J.E.A.M. Den Haag 26-05-2011

(advertenties)

Procederen in Duitsland?

Duitse advocaten, vloeiend tweetalig, gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältin L.L.P.
 Postbus 619, 7550 AP HENGELO
 Telefoon 074 - 259 38 67
 Fax 074 - 259 38 68
 www.blankestijnoortman.nl

De Trias dossiermap van CIB

EXCLUSIEF VOOR DE ADVOCATUUR

GRATIS PROEFMAP?
 Bel (079) 36 38 400

- 12 KLEUREN
- ELASTIEK
- ONVERSLIJTBAAR

ALLE DOSSIER
 MAPPEN €96⁰⁰
 PER 100 STUKS
 (excl. BTW)

Ook binnenmappen leverbaar in zes kleuren voor €25⁰⁰ per 100 stuks (excl. BTW)

CIB. Juist als partner
 www.cib.nl

CIB Centraal Inkoopbureau BV
 telefoon (079) 36 38 400

Postbus 330 2700 AH ZOETERMEER
 advocaten@cib.nl

De uitspraken zijn bewerkt door Luuk Hamer, advocaat te Amsterdam.

De integrale, geanonimiseerde uitspraak vindt u op BalieNet

(Advocaat > Voor uw praktijk > Disciplinaire en andere uitspraken).

Doorschuiven

Te traag optreden en doorschuiven naar kantoorgenoot zonder overleg; schadevergoeding

Bindend advies d.d. 20 januari 2009, ADV 08-0164 Geschillencommissie Advocatuur (mrs. Schaar, Schop en Hoogveen-de Klerk)

Klacht

Cliënte heeft opdracht gegeven voor behandeling alimentatiezaak. Ex-man doet aanbod, maar veel te laag volgens de advocaat. Vervolgens kan cliënte gedurende circa tien maanden niet of nauwelijks contact krijgen met de advocaat. Uiteindelijk vindt gesprek plaats, advocaat had familieproblemen en betuigt spijt. Advocaat zal voortgaan met behandeling. Enkele weken later belt een kantoorgenoot, dat hij de behandeling zal voortzetten. Cliënte legt zich daarbij neer, onder protest. Uiteindelijk heeft het circa tweeënhalf jaar geduurd voordat de rechtbank de kinderalimentatie heeft vastgesteld. Tweede advocaat raadt eerst hoger beroep af en verandert daarna weer van advies. Cliënte wendt zich tot andere advocaat; deze slaagt in appel in het doen vaststellen van een aanzienlijk hogere kinderalimentatie. Cliënte meent dat de (eerste) advocaat niets voor haar heeft gedaan en alleen fouten heeft gemaakt; zij vordert 9.900 euro als schadevergoeding. Tevens loopt een klacht bij de raad van discipline; deze mondt uit in een waarschuwing.

Verweer

De advocaat erkent onvoldoende voortvarendheid, heeft daarvoor (in het bijzijn van de deken) excuses aangeboden; zij betwist echter dat de cliënte door haar toedoen financieel nadeel heeft geleden. De advocaat heeft uitdrukkelijk geen toezeggingen gedaan of verwachtingen gewekt omtrent de uitkomst van de alimentatieprocedure. Omdat het verzoek wel eerder had kunnen worden ingediend, heeft de advocaat een tegemoetkoming van 1.000 euro aangeboden, die

niet is aanvaard. Ook een eindbod van 2.000 euro is niet aanvaard.

Beoordeling

De commissie stelt vast dat de advocaat inderdaad te traag is geweest, dat zij moeilijk bereikbaar is geweest en dat de cliënte een kantoorgenoot is opgedrongen. De advocaat heeft niet gehandeld zoals van een redelijk bekwaam en redelijk handelend advocaat mag worden verwacht.

Vanwege gemiste alimentatie en overige kosten stelt de commissie een vergoeding vast van 5.550 euro.

Beslissing

De advocaat dient aan de cliënte 5.500 euro te betalen.

Noot

Samenloop met tuchtrechtelijke procedure. Een waarschuwing van de raad van discipline leidt niet tot compensatie voor eventuele schade. Daarvoor moet de geschillencommissie worden benaderd, die wel een schadeloosstelling kan vaststellen (tot 10.000 euro). De gegrondbevinding door de raad van discipline vormt wel een aanloop, maar de geschillencommissie vormt haar eigen oordeel.

LH

Met de erfgenaam

Commissie is bevoegd geschil te behandelen tussen advocaat en erfgenaam van cliënt, zowel met betrekking tot werkzaamheden vóór overlijden van de cliënt, als ten behoeve van diens nalatenschap

Arbitraal tussenvonnissen d.d. 8 september 2010, ADV 10-0041B Geschillencommissie Advocatuur (mrs. Schaar, Jonker en Van den Bercken)

Vordering

De advocaat vordert betaling van openstaande declaratie. Na het overlijden van de cliënt is de overeenkomst tot dienstverlening stilzwijgend verlengd; de weduwe is bovendien in het kader

van erfopvolging partij geworden bij die overeenkomst.

Verweer

De cliënt heeft de bevoegdheid van de commissie betwist. De met de overleden cliënt gemaakte honorariumafspraken is schriftelijk bevestigd. Na het overlijden van de cliënt heeft de advocaat weliswaar op verzoek van diens weduwe vervolgwerkzaamheden verricht, maar de advocaat heeft met haar geen nieuwe honorariumafspraken gemaakt. Zij is geen partij geweest bij de overeenkomst tot dienstverlening en evenmin gebonden aan het beding om geschillen voor te leggen aan de commissie. Er is ook nadien geen schriftelijke vastlegging van een afspraak waaruit de bevoegdheid van de commissie kan worden afgeleid. Zij verzoekt de commissie zich onbevoegd te verklaren.

Beoordeling bevoegdheid

Vaststaat dat de heer B en de advocaat respectievelijk op 26 juni 2003 en 30 juni 2003 een overeenkomst tot opdracht hebben ondertekend. De overeenkomst tot opdracht betrof advies en juridische bijstand in verband met een letselschadezaak. De heer B is in 2003 overleden. Bij brief van 1 juni 2010 is namens de weduwe erkend dat na het overlijden van haar echtgenoot de advocaat op haar verzoek zijn werkzaamheden heeft vervolgd. De commissie stelt dan ook vast dat de dienstverlening door de advocaat na het overlijden van de heer B ongewijzigd is voortgezet ten behoeve van de nalatenschap van de heer B voor welke nalatenschap de weduwe kennelijk als vertegenwoordigster is opgetreden. Dat brengt de commissie tot het oordeel dat zowel wat betreft de werkzaamheden verricht voor het overlijden van de heer B alsmede de verrichte werkzaamheden ten behoeve van diens nalatenschap de commissie bevoegd is dit geschil te behandelen.

Beslissing

De commissie verklaart zich bevoegd van het geschil kennis te nemen.

Deze rubriek bevat samenvattingen van tuchtrechtelijke uitspraken. De integrale uitspraken zijn onder LJ-nummer te vinden op Tuchtrecht.nl. De uitspraken die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn bovendien te vinden op advocatenorde.nl en [BalieNet](http://BalieNet.nl). Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit P.J.M. Drion, H.J. de Groot, W.F. Hendriksen, H.J.A. Knijff, I.E.M. Sutorius en H. Uhlenbroek.

Onduidelijkheid over verhuiderdata

Raad van Discipline Amsterdam, 14 december 2010, LJN YA1231

Standpunt van mr. X dat hij tijdig verhuiderdata heeft gevraagd niet te rijmen met zijn faxbrief aan de rechtbank. Hij had niet zonder overleg met cliënt akkoord mogen gaan met aanhouding kort geding.

- *Art. 46 Advocatenwet (1 Zorg voor de cliënt)*

Feiten

Klager heeft zich in verband met een arbeidsgeschil tot mr. X gewend. Deze zou een kort geding aanhangig maken tot wedertewerkstelling. De factor tijd was een belangrijk onderdeel van de afgesproken behandeling van de zaak. Het kort geding is aanhangig gemaakt doch aangehouden. Klager stelt dat mr. X hierover tegenover hem heeft gemeld dat de rechter was verhinderd. Uiteindelijk is er een schikking tussen klager en werkgever tot stand gekomen. Klager heeft de rechtbank uitleg gevraagd over het uitstel van de behandeling van het kort geding. Door de rechtbank is hem bericht dat mr. X zelf om aanhouding had gevraagd. Volgens mr. X heeft hij destijds telefonisch contact gehad met de griffier van de president die hem te kennen gaf dat de president voornemens was een nieuwe datum in te plannen, hetgeen hij heeft geaccepteerd. Gebleken is dat de advocaat van de wederpartij de rechtbank heeft verzocht de zitting te verplaatsen. Aan hem noch aan zijn cliënte waren verhuiderdata gevraagd. Mr. X heeft daarop aan de rechtbank medegedeeld dat tot zijn spijt de verhuiderdata van wederpartij te laat zijn verzocht en dat hij derhalve akkoord ging met een nadere datum.

Klacht

Mr. X heeft tegen klager gelogen en heeft hem bewust benadeeld doordat hij zonder overleg met klager en zonder goede rechtvaardiging, gelet op de besproken strategie, akkoord is gegaan met uitstel van een aanhangig gemaakt kort geding, terwijl dit strijdig was met het belang van de zaak, waarin juist spoed was geboden.

Overwegingen

Mr. X heeft weinig duidelijkheid gegeven over de redenen van zijn handelen. Naar het oordeel van de raad had mr. X, gelet op de met klager besproken strategie, zonder overleg met klager niet zonder meer akkoord mogen gaan met het geuite voornemen van de president om de zaak aan te houden. Mr. X stelt zich op het standpunt tijdig verhuiderdata te hebben opgevraagd. De inhoud van de faxbrief van mr. X aan de rechtbank valt hiermee niet te rijmen. De klacht is derhalve gegrond.

Gelet op [een aantal strafverzwarende omstandigheden] en gelet op de aard en ernst van de verweten gedraging wordt de maatregel van berisping passend en geboden geoordeeld.

Beslissing

Verklaart de klacht gegrond; legt op de maatregel van berisping.

Helpen verhuizen

*Raad van discipline 's-Hertogenbosch
6 september 2010, LJN: YA1078*

Een advocaat behoort niet feitelijk mee te werken aan de wijziging van de woonplaats van een minderjarig kind van zijn cliënt, als de rechter daarover nog geen uitspraak heeft gedaan.

- *Art. 46 Advocatenwet (3.1 Vrijheid van handelen; 3.2 Grenzen aan die vrijheid)*
- *Gedragsregel 1*

Feiten

Mr. X heeft de voormalige partner van klagster bijgestaan in een geschil over de verblijfplaats van hun zoon. Klagster en haar ex-partner hebben gezamenlijk het gezag over deze dertienjarige zoon. Mr. X stuurt klagster een brief waarin zij haar verzoekt mee te werken aan de wijziging van de verblijfplaats van het kind. Daarop antwoordt klagster bij monde van haar advocaat dat zij het geen goed idee vindt als de zoon bij zijn vader gaat wonen. Hierop vraagt mr. X de advocaat van klagster om diens verhuiderdata op te geven voor een te entameren kort geding. Voorafgaand aan dat kort geding begeeft mr. X zich met de zoon naar de woning van klagster om de zoon in de gelegenheid te stellen spullen op te halen en hem vervolgens naar de woning van zijn vader te brengen.

Klacht

Klagster verwijt mr. X:

- 1 het vertrouwen in de advocatuur te hebben geschaad door feitelijk mee te werken aan het onttrekken van de zoon van klagster aan haar gezag;
- 2 een persoonlijke relatie met haar cliënt te hebben, waardoor haar onafhankelijkheid in de uitoefening van haar beroep in gevaar komt;
- 3 klagster rechtstreeks te hebben benaderd, terwijl zij wist dat klagster een eigen advocaat had;
- 4 aan klagster in strijd met de waarheid te hebben meegedeeld dat zij bij de politie aangifte tegen klagster had gedaan.

Overwegingen

De raad stelt voorop dat aan een advocaat een grote mate van vrijheid toekomt om de belangen van zijn cliënt te behartigen op een wijze die hem passend voorkomt.

Die vrijheid mag niet ten gunste van de wederpartij worden beknop, tenzij diens belangen nodeloos en op ontoelaatbare wijze worden geschaad.

De raad is van oordeel dat mr. X de grenzen van de aan haar toekomende vrijheid heeft overschreden. Nu de rechter zich nog niet over de kwestie had gebogen, stond het mr. X niet vrij haar medewerking te verlenen aan de vervulling van de wens van de zoon om bij haar cliënt te gaan wonen. Het eerste klachtonderdeel is derhalve gegrond.

Dat mr. X een persoonlijke relatie met haar cliënt zou onderhouden, is niet komen vast te staan, zodat dit klachtonderdeel ongegrond is.

Het derde klachtonderdeel is wel gegrond. Door zich met de zoon naar de woning van klaagster te begeven, heeft mr. X een situatie gecreëerd waarin rechtstreeks contact tussen haar en klaagster zou plaatsvinden, terwijl haar bekend was dat klaagster werd bijgestaan door een advocaat.

Nu mr. X dat betwist, is niet komen vast te staan dat zij klaagster heeft meegeëdeeld dat zij aangifte bij de politie had gedaan, terwijl dat niet het geval was. Dit onderdeel van de klacht is derhalve ook ongegrond.

Gelet op de korte praktijkervaring van mr. X acht de raad een enkele waarschuwing passend.

Beslissing

Verklaart de klacht deels gegrond en deels ongegrond en legt aan mr. X de maatregel op van een enkele waarschuwing.

Optreden tegen voormalige cliënt

Raad van discipline Amsterdam 17 augustus 2010, LJN: YA0928

Voor de ontoelaatbaarheid van het optreden van een advocaat tegen een voormalige cliënt

is niet vereist dat vaststaat dat deze gebruik heeft gemaakt van vertrouwelijke informatie bij het optreden tegen die cliënt.

- Art. 46 Advocatenwet (2.4 Het vermijden van belangenconflicten)
- Gedragsregel 7

Feiten

Klager is directeur-grotaandeelhouder van klaagster, A bv. Mr. X neemt de opdracht aan klagers belangen te behartigen in een door B tegen hem aanhangig gemaakte procedure. Ten tijde van de aanvaarding van deze opdracht behartigt mr. X tevens de belangen van C, met wie klager en A bv twee jaar later een conflict krijgen. Klager maakt bezwaar tegen het optreden van mr. X in deze kwestie. Vervolgens treden partijen in overleg over een minnelijke regeling, waarbij klagers worden bijgestaan door een advocaat van een ander kantoor dan dat van mr. X. Tijdens dat overleg, dat tot een overeenkomst leidt, is mr. X namens C aanwezig. Klager maakt daartegen geen bezwaar.

Bij de afwikkeling van de hiervoor bedoelde overeenkomst ontstaat een conflict tussen (de vennootschappen van) klager en C. Mr. X trekt zich terug uit de kwestie en draagt de zaak over aan zijn kantoorgenoot mr. Y. Mr. Y legt vervolgens namens C beslag onder (de vennootschappen van) klager. Partijen trachten opnieuw tot een regeling te komen. Vervolgens wordt wederom beslag gelegd onder (de vennootschappen van) klager. Daarbij wordt C vertegenwoordigd door een ander kantoor dan dat van mrs. X en Y. Mr. Y trekt zich vervolgens ook terug uit de kwestie.

Klacht

De klacht houdt in dat mrs. X en Y in strijd met art. 46 Advocatenwet hebben gehandeld door op te treden tegen klagers, terwijl mr. X in een eerder stadium was opgetreden voor klager en in dat kader beschikte over vertrouwelijke informatie omtrent diens vermogenspositie en die van zijn vennootschappen.

Overwegingen

Niet is komen vast te staan dat (het kantoor van) mrs. X en Y eerder (is) zijn opgetreden voor A bv. Het optreden van mr. X betrof slechts een kwestie van klager in privé. Daarmee is de klacht van klaagster (A bv) niet-ontvankelijk.

Klager heeft, na aanvankelijk te hebben geprotesteerd tegen het optreden van mr. X, dat bezwaar laten varen door nadien met bijstand van een andere advocaat in overleg te treden met C. In die periode hebben partijen uitsluitend overleg gevoerd over het bereiken van een regeling in der minne en is mr. X niet in rechte opgetreden tegen klager. De raad kan niet vaststellen of en in hoeverre mr. X beschikte over vertrouwelijke informatie van klager die hij in de kwestie tegen klager heeft gebruikt dan wel kon gebruiken. De klacht tegen mr. X is derhalve ongegrond.

Mr. Y heeft niet uit de gedragingen van klager kunnen afleiden dat deze instemde met zijn optreden namens C. Dat klemt temeer, nu klager bij het optreden van mr. Y kennelijk de indruk had dat daarbij gebruik werd gemaakt van informatie die eerder door hem aan het kantoor van mrs. X en Y was toevertrouwd. Klager heeft dat toen ook kenbaar gemaakt. Het kantoor van mrs. X en Y was eerder betrokken geweest bij een financiële herschikking van de vennootschappen van klager en daarbij is mr. X betrokken geweest. Hoewel niet kan worden vastgesteld of en in welke mate mrs. X en Y beschikten over vertrouwelijke informatie en evenmin of zij daarvan gebruik hebben gemaakt bij het optreden tegen klager, had het onder deze omstandigheden op de weg van mr. Y gelegen zich uit de kwestie terug te trekken.

Beslissing raad

- Verklaart klaagster niet-ontvankelijk in haar klacht.
- Verklaart de klacht jegens mr. X ongegrond.
- Verklaart de klacht jegens mr. Y gegrond en legt hem de maatregel van een enkele waarschuwing op.

De meest complete
wettenbundel!

Sdu UITGEVERS

DE BESTE VERDEDIGING IN DRIE HANDIGE DELEN

(...OOK GRATIS ONLINE, IN EEN APP EN ALS EBOOK)

STAATS- EN BESTUURSRECHT BURGERLIJK (PROCES)RECHT STRAF(PROCES)RECHT

ZAAK # 00871

WAT **BRAND OP DE LUCHTHAVEN**
EN? **VERTRAGING, ANNULERING...**

GEZOCHT **JIJ?**

SUPPORT **33 ADVOCATEN**
2 PROFESSOREN
1 KOFFIEDAME

FOCUS **AANSPRAKELIJKHEIDS- EN**
LUCHTRECHT

GEVESTIGD **NL-ROTTERDAM**

Hou je van procederen? Gaat je interesse uit naar het aansprakelijkheids- en luchtrecht? Dan is werken bij Van Traa iets voor jou. Wij zoeken een:

Advocaat-Medewerker en een Advocaat-stagiair

De advocaten van Van Traa zijn gespecialiseerd in het internationale handelsrecht, transportrecht, verzekerings- en aansprakelijkheidsrecht. Wij proberen snel tot de kern van het probleem door te dringen, en helderheid te scheppen. Wil jij daar je steentje aan bijdragen? Vertel ons waarom jij geschikt bent en stuur je cv en cijferlijst naar Eva Peeters (peeters@vantraa.nl). Voor meer informatie kun je Eva bellen (010 224 5513) of kijken op www.werkenbijvantraa.nl.

ZAKEN HELDER MAKEN

**VAN
TRAA**
WWW.VANTRAA.NL